

KNF

**KOMISJA
NADZORU
FINANSOWEGO**

**RAPORT O STANIE SEKTORA UBEZPIECZEŃ
PO IV KWARTAŁACH 2019 ROKU**

URZĄD KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO

Warszawa, 21 kwietnia 2020 r.

**Autorzy - pracownicy Departamentu Nadzoru Ubezpieczeniowego
i Monitorowania Ryzyk**

Słowa kluczowe: ZAKŁADY UBEZPIECZEŃ, ZAKŁADY REASEKURACJI,
WYPŁACALNOŚĆ

Wstęp

W raporcie zaprezentowano podstawowe informacje dotyczące wyników finansowych sektora ubezpieczeń na koniec 2019 roku, zagregowane na podstawie dodatkowych kwartalnych sprawozdań finansowych oraz sprawozdań statystycznych zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji. Przedstawiono w nim również podstawowe tendencje zaobserwowane w sektorze ubezpieczeń w ciągu roku 2019 i podjęto próbę ich wyjaśnienia i uzasadnienia.

Początkowe rozdziały raportu - dotyczące przychodów i kosztów oraz wyników działalności zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji, a także informacja o pozycjach bilansowych - zostały opracowane na podstawie sprawozdawczości dla celów rachunkowości, natomiast rozdział dotyczący wypłacalności zakładów ubezpieczeń opracowany został na podstawie sprawozdawczości dla celów wypłacalności.

SPIS TREŚCI

WSTĘP	2
1. PODMIOTY RYNKU UBEZPIECZENIOWEGO	4
2. PRZYCHODY I KOSZTY ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ	6
2.1. PRZYCHODY ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ	6
2.1.1. PRZYCHODY Z TYTUŁU SKŁADKI PRZYPISANEJ BRUTTO	6
2.1.1.1. ZAKŁADY UBEZPIECZEŃ NA ŻYCIE (DZIAŁ I)	7
2.1.1.2. ZAKŁADY UBEZPIECZEŃ POZOSTAŁYCH OSOBOWYCH I MAJĄTKOWYCH (DZIAŁ II)	9
2.2. KOSZTY ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ	11
2.2.1. ODSZKODOWANIA I ŚWIADCZENIA WYPŁACONE	12
2.2.2. KOSZTY DZIAŁALNOŚCI UBEZPIECZENIOWEJ	15
2.3. WYNIKI ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ	18
2.3.1. WYNIK TECHNICZNY	18
2.3.2. WYNIK FINANSOWY NETTO	21
3. BILANS ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ	23
3.1. AKTYWA ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ	23
3.1.1. LOKATY ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ	24
3.2. PASYWA ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ	25
3.2.1. KAPITAŁY WŁASNE ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ	26
3.2.2. REZERWY TECHNICZNO-UBEZPIECZENIOWE BRUTTO	28
4. WYPŁACALNOŚĆ ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ	31
4.1. STRUKTURA ŚRODKÓW WŁASNYCH	31
4.2. STRUKTURA RYZYKA WEDŁUG KAPITAŁOWEGO WYMOGU WYPŁACALNOŚCI	32
4.3. WSKAŹNIKI WYPŁACALNOŚCI	36
SPIS TABEL	37
SPIS WYKRESÓW	38

1. Podmioty rynku ubezpieczeniowego

Na koniec 2019 roku zezwolenie na prowadzenie działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej w Polsce posiadało 59 krajowych zakładów ubezpieczeń/reasekuracji – 26 zakładów ubezpieczeń działu I (ubezpieczenia na życie) i 32 zakłady ubezpieczeń działu II (pozostałe ubezpieczenia osobowe i ubezpieczenia majątkowe) oraz 1 zakład reasekuracji.

Na dzień 31 grudnia 2019 roku sprawozdania finansowe i statystyczne przekazało 59 zakładów ubezpieczeń i reasekuracji, w tym 25 zakładów działu I i 34 zakłady działu II.

Na krajowym rynku ubezpieczeń przeważa kapitał zagraniczny i jako dominujący występuje w 17 zakładach działu I oraz w 20 zakładach działu II.

Najważniejsze wydarzenia w 2019 roku:

W dniu 12 lutego 2019 roku KNF wydała decyzję o braku podstaw do zgłoszenia sprzeciwu co do nabycia przez **INTERRISK TU S.A. VIG** udziałów **TUW TUW**, w ilości przekraczającej 1/5 głosów na WZ i przekraczającej 1/2 udziału w jego kapitale zakładowym, wyznaczając jednocześnie 31 marca 2019 roku jako ostateczny termin nabycia udziałów. W dniu 19 lutego 2019 roku **INTERRISK TU S.A. VIG** nabył bezpośrednio 52,16% udziałów **TUW TUW** i tym samym stał się większościowym udziałowcem towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych.

PKO TU S.A., na mocy decyzji KNF z dnia 23 kwietnia 2019 roku, otrzymał zezwolenie na rozszerzenie rzeczowego zakresu działalności o grupę 3 (auto-casco) i grupę 10 (OC komunikacyjne). Zmianę statutu zarejestrowano w KRS w dniu 17 czerwca 2019 roku.

POLSKI GAZ TUW, na podstawie decyzji KNF z dnia 11 czerwca 2019 roku, otrzymał zezwolenie na rozszerzenie działalności o grupę 2 w dziale II (ubezpieczenia choroby). Zmianę statutu zarejestrowano w KRS w dniu 26 sierpnia 2019 roku.

W dniu 5 lipca 2019 roku w Krajowym Rejestrze Sądowym zarejestrowano zmianę nazwy zakładu **GOTHAER TU S.A.** na **WIENER TU S.A. Vienna Insurance Group**.

W dniu 6 sierpnia 2019 roku KNF wydała decyzję o braku podstaw do zgłoszenia sprzeciwu co do nabycia przez **SALTUS TUW** udziałów **MACIF ŻYCIE TUW**, w ilości przekraczającej 50% głosów na WZ i przekraczającej 50% udziału w jego kapitale zakładowym, wyznaczając jednocześnie 31 października 2019 roku jako ostateczny termin nabycia udziałów. W dniu 20 sierpnia 2019 roku **SALTUS TUW** nabył 100% udziałów **MACIF ŻYCIE TUW** od "Mutuelle" i "Mutavie". Tym samym stał się jedynym udziałowcem towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych.

CONCORDIA POLSKA T UW, na mocy decyzji KNF z dnia 14 października 2019 roku, otrzymała zgodę na przekształcenie w spółkę akcyjną **CONCORDIA POLSKA T.U. S.A.** W dniu 02 stycznia 2020 roku dokonano wpisu nowej spółki do KRS.

W dniu 31 października 2019 roku w Krajowym Rejestrze Sądowym zarejestrowano połączenie **GENERALI ŻYCIE T.U. S.A.** (spółka przejmująca) i **WTUŻiR CONCORDIA CAPITAL SA** (spółka przejmowana), poprzez przeniesienie całego majątku spółki przejmowanej na spółkę przejmującą. W dniu 22 stycznia 2020 roku wykreślono spółkę **WTUŻiR CONCORDIA CAPITAL SA** z KRS.

POLSKI GAZ T UW na ŻYCIE, na podstawie decyzji KNF z dnia 5 listopada 2019 roku, otrzymał zezwolenie na prowadzenie działalności ubezpieczeniowej.

T UW MEDICUM, na mocy decyzji KNF z dnia 23 grudnia 2019 roku, cofnięto zezwolenie na prowadzenie działalności ubezpieczeniowej.

2. Przychody i koszty zakładów ubezpieczeń

2.1. Przychody zakładów ubezpieczeń¹

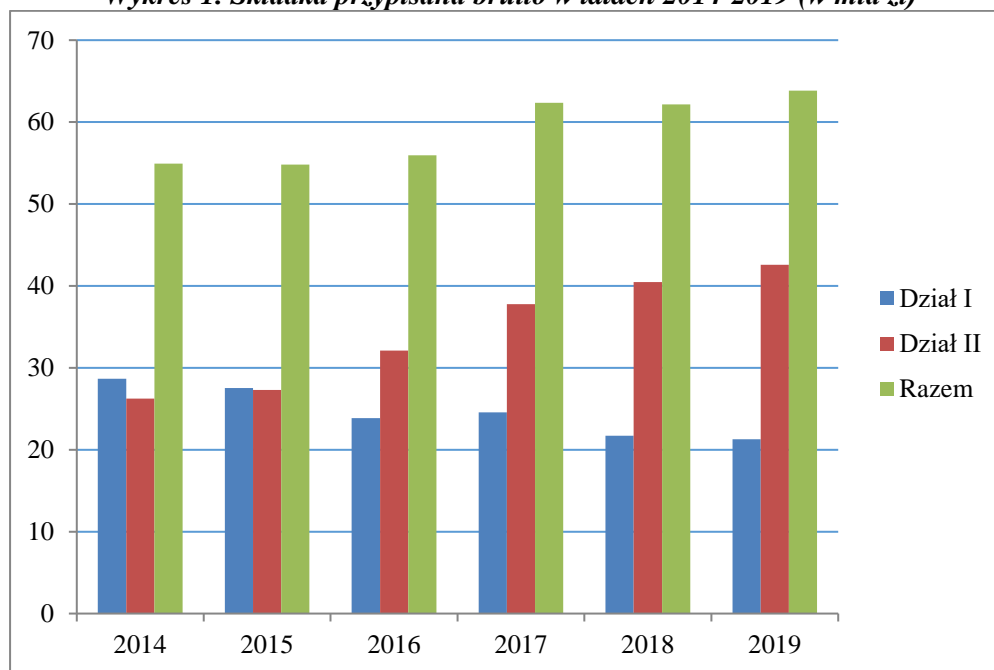
W trakcie roku 2019 roku zakłady ubezpieczeń uzyskały przychody w wysokości 83,12 mld zł. W strukturze przychodów zakładów ubezpieczeń dominują: składka przypisana brutto (76,79% przychodów ogółem) i przychody z lokat (8,69% przychodów ogółem), a wraz z niezrealizowanymi zyskami z lokat prawie 13,30% przychodów ogółem). Ogółem przychody zakładów ubezpieczeń były o 3,55 mld zł (tj. o 4,46%) większe niż w roku 2018.

2.1.1. Przychody z tytułu składki przypisanej brutto

Na koniec 2019 roku składka przypisana brutto krajowych zakładów ubezpieczeń wyniosła 63,83 mld zł i była minimalnie (o 2,69%) wyższa niż rok wcześniej. W dziale I nastąpił spadek składki o 2,01%, natomiast w dziale II odnotowano jej wzrost o 5,21%.

**Składka
przypisana
sektora
ubezpieczeń
wyniosła 63,83
mld zł**

Wykres 1. Składka przypisana brutto w latach 2014-2019 (w mld zł)

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

¹ Zakłady ubezpieczeń działu I i działu II oraz zakład reasekuracji działu II, dalej zwane zakładami ubezpieczeń. Wyniki zakładu reasekuracji PTR S.A. uwzględnione zostały w wynikach zakładów ubezpieczeń działu II.

2.1.1.1. Zakłady ubezpieczeń na życie (dział I)

Składka przypisana brutto zakładów ubezpieczeń na życie na koniec 2019 roku wyniosła 21,27 mld zł i w porównaniu z rokiem 2018 była niższa o 0,44 mld zł.

Wśród grup ubezpieczeń działu I spadek składki przypisanej brutto wystąpił w grupie 3 (ubezpieczenia na życie związane z UFK, a także ubezpieczenia na życie, w których świadczenie zakładu ubezpieczeń jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe²) oraz w grupie 2 (ubezpieczenia posagowe, zaopatrzenia dzieci). W pierwszym przypadku składka zmniejszyła się o 1,16 mld zł, tj. o 14,50%, z poziomu 7,99 mld zł do 6,83 mld zł. W drugim przypadku nastąpił minimalny spadek składki (o 0,22 mln zł, tj. o 0,20%).

Wzrost składki o 0,41 mld zł (o 6,94%) wystąpił w grupie 5 (ubezpieczenia wypadkowe i chorobowe), z wartości 5,91 mld zł do 6,32 mld zł. W grupie 1 nastąpiło zwiększenie składki o 0,31 mld zł (o 4,05%), z poziomu 7,55 mld zł do 7,86 mld zł.

Minimalny wzrost składki przypisanej brutto wystąpił również w grupie 4 (ubezpieczenia rentowe). Składka zwiększyła się o 5,99 mln zł.

■ Koncentracja sektora ubezpieczeń działu I

W dziale I udział w rynku mierzony wielkością składki przypisanej brutto 5 największych zakładów ubezpieczeń na koniec roku 2019 wyniósł 66,45% i był o 0,67 pkt proc. wyższy niż rok wcześniej.

**Udział w rynku
5 największych
zakładów
działu I wyniósł
66,45%**

Tabela 1. Zakłady ubezpieczeń działu I o największych udziałach w rynku (mierzonych wielkością składki przypisanej brutto) w 2018 i 2019 r.

Lp.	Zakład ubezpieczeń	2018	Zakład ubezpieczeń	2019
1	PZU ŻYCIE SA	38,13%	PZU ŻYCIE SA	40,35%
2	AVIVA TU _n Ż S.A.	8,81%	AVIVA TU _n Ż S.A.	9,10%
3	OPEN LIFE TU ŻYCIE S.A.	7,26%	NATIONALE-NEDERLANDEN TU _n Ż S.A.	7,22%
4	NATIONALE-NEDERLANDEN TU _n Ż S.A.	6,98%	OPEN LIFE TU ŻYCIE S.A.	5,20%
5	GENERALI ŻYCIE T.U. S.A.	4,60%	TU _n Ż WARTA S.A.	4,57%
Razem:		65,78%	Razem:	66,45%

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

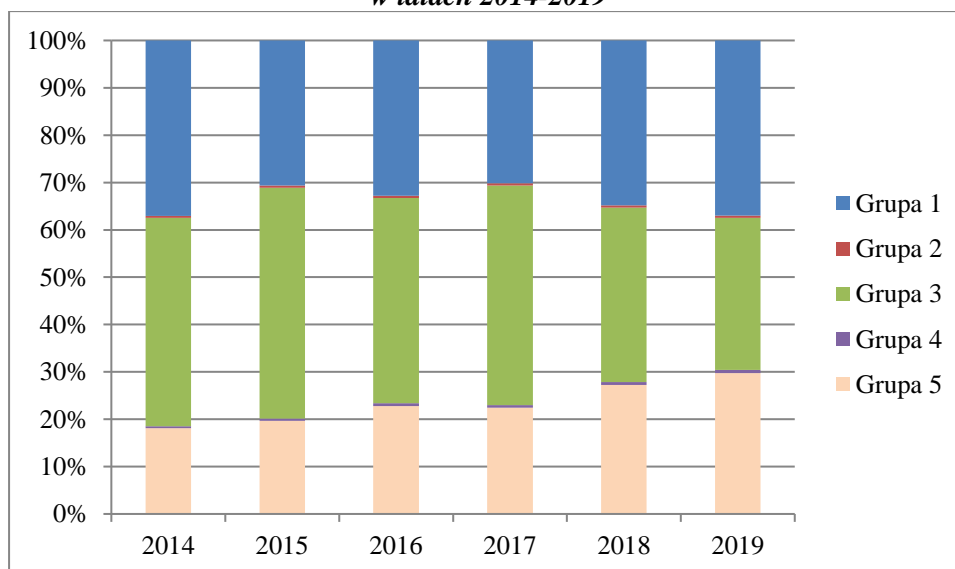
² Zgodnie z załącznikiem do ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej **grupę 3 działu I** stanowią ubezpieczenia na życie, jeżeli są związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym, a także ubezpieczenia na życie, w których świadczenie zakładu ubezpieczeń jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe, **dalej zwane ubezpieczeniami na życie związanymi z UFK.**

■ Struktura ubezpieczeń bezpośrednich działu I

W strukturze ubezpieczeń bezpośrednich działu I na koniec 2019 roku dominowały ubezpieczenia na życie (grupa 1), stanowiące 36,96% składki przypisanej brutto. Drugą pozycję zajmowały ubezpieczenia grupy 3 (ubezpieczenia na życie, jeżeli są związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym, a także ubezpieczenia na życie, w których świadczenie zakładu ubezpieczeń jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe), stanowiące 32,12% łącznej składki. Na kolejnym miejscu znajdowały się uzupełniające ubezpieczenia wypadkowe i chorobowe (grupa 5), stanowiące 29,72% składki przypisanej brutto. Udział ubezpieczeń rentowych (grupa 4) i posagowych (grupa 2) pozostawał nieznacznym i wynosił odpowiednio 0,68% i 0,52% składki przypisanej brutto działu I z ubezpieczeń bezpośrednich.

W strukturze ubezpieczeń działu I przeważały ubezpieczenia z grupy 1, stanowiące 36,96% składki całego działu

Wykres 2. Struktura składki przypisanej brutto z ubezpieczeń bezpośrednich działu I w latach 2014-2019

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

Zakłady ubezpieczeń na życie na koniec 2019 roku uzyskały składkę przypisaną brutto z tytułu ubezpieczeń grupowych w wysokości 8,44 mld zł, a z tytułu ubezpieczeń indywidualnych w wysokości 12,82 mld zł.

W stosunku do roku 2018 składka z tytułu ubezpieczeń grupowych nieznacznie wzrosła - o 0,13 mld zł, a z ubezpieczeń indywidualnych zmniejszyła się o 0,57 mld zł. Wzrost składki grupowej w badanym okresie wykazało 13 zakładów ubezpieczeń na życie. Tyle samo zakładów odnotowało spadek składki indywidualnej.

Spśród 25 zakładów ubezpieczeń działu I, 9 zakładów (8 w okresie poprzednim) posiadało przekraczający 50% udział składki z ubezpieczeń grupowych w całym portfelu ubezpieczeń.

Składka przypisana brutto z tytułu wpłat jednorazowych za 2019 r. osiągnęła poziom 4,53 mld zł i zmniejszyła się w stosunku do roku 2018 o 0,72 mld zł. Natomiast składka płacona okresowo wyniosła w badanym okresie 16,73 mld zł i zwiększyła się o 0,29 mld zł. Spadek składki opłacanej jednorazowo w stosunku do roku 2018 wykazało 14 zakładów ubezpieczeń na życie.

Tylko 6 zakładów ubezpieczeń działu I posiadało przekraczający 50% udział składek jednorazowych w całym portfelu ubezpieczeń, podobnie jak w roku 2018.

2.1.1.2. Zakłady ubezpieczeń pozostałych osobowych i majątkowych (dział II)

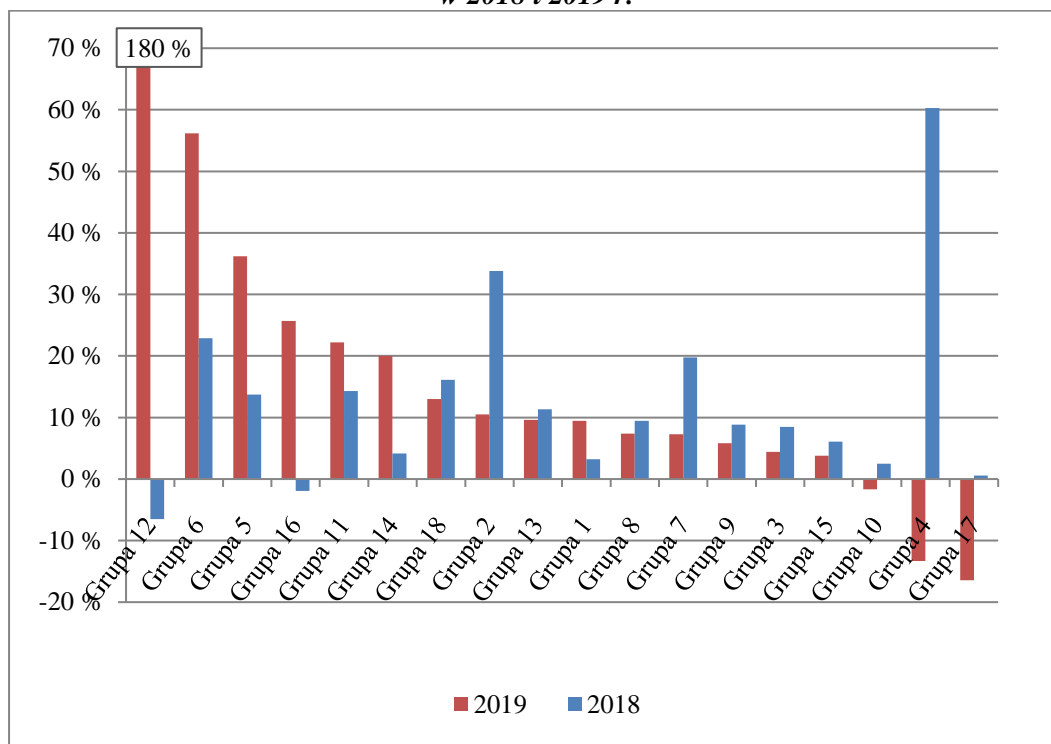
Wysokość składki przypisanej brutto zakładów ubezpieczeń działu II na koniec 2019 roku wyniosła 42,56 mld zł i w porównaniu ze składką osiągniętą w roku 2018 była wyższa o 2,11 mld zł (o 5,21%).

Wzrost składki przypisanej brutto z działalności bezpośredniej w stosunku do roku 2018 odnotowano w piętnastu grupach ubezpieczeń działu II. Największy przyrost składki miał miejsce: w grupie 3 (auto-casco) - o 0,37 mld zł, tj. o 4,41%, do wartości 8,67 mld zł; w grupie 8 (ubezpieczenia szkód rzeczowych spowodowanych przez żywioły) - o 0,24 mld zł, tj. o 7,40%, do wartości 3,55 mld zł, w grupie 13 (ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ogólnej, nieujętej w grupach 10-12) - o 0,21 mld zł, tj. o 9,62%, do wartości 2,38 mld zł, w grupie 9 (ubezpieczeń pozostałych szkód rzeczowych) - o 0,20 mld zł, tj. o 5,80%, do wartości 3,69 mld zł.

W porównaniu z rokiem 2018 trzy grupy ubezpieczeniowe działu II odnotowały spadek składki, przy czym największy nastąpił w grupie 10 (OC komunikacyjne) - o 0,26 mld zł, tj. o 1,69%, (z 15,18 mld zł do 14,92 mld zł).

W ramach reasekuracji czynnej wysokość składki przypisanej brutto zakładów ubezpieczeń wyniosła 2,89 mld zł i była wyższa o 0,58 mld zł, tj. o 25,16% niż w roku 2018.

Wykres 3. Dynamika składki przypisanej brutto w poszczególnych grupach działu II w 2018 i 2019 r.

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

■ Koncentracja sektora ubezpieczeń działu II

Na koniec 2019 roku udział w rynku, mierzony wielkością składki przypisanej brutto 5 największych zakładów ubezpieczeń działu II wyniósł 69,07%, co stanowiło spadek o 1,86 pkt proc. w porównaniu z rokiem 2018.

Udział w rynku 5 największych zakładów ubezpieczeń działu II wynosi 69,07%

Tabela 2. Zakłady ubezpieczeń działu II o największych udziałach w rynku (mierzonych wielkością składki przypisanej brutto) w 2018 i 2019 r.

Lp.	Zakład ubezpieczeń	2018	Zakład ubezpieczeń	2019
1	PZU SA	32,14 %	PZU SA	30,63 %
2	STU ERGO HESTIA SA	15,06 %	STU ERGO HESTIA SA	14,98 %
3	TUİR WARTA S.A.	13,79 %	TUİR WARTA S.A.	14,17 %
4	TUİR ALLIANZ POLSKA S.A.	5,16 %	TUİR ALLIANZ POLSKA S.A.	4,82 %
5	AXA UBEZPIECZENIA TUİR S.A.	4,78 %	AXA UBEZPIECZENIA TUİR S.A.	4,47 %
Razem		70,93%	Razem	69,07%

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

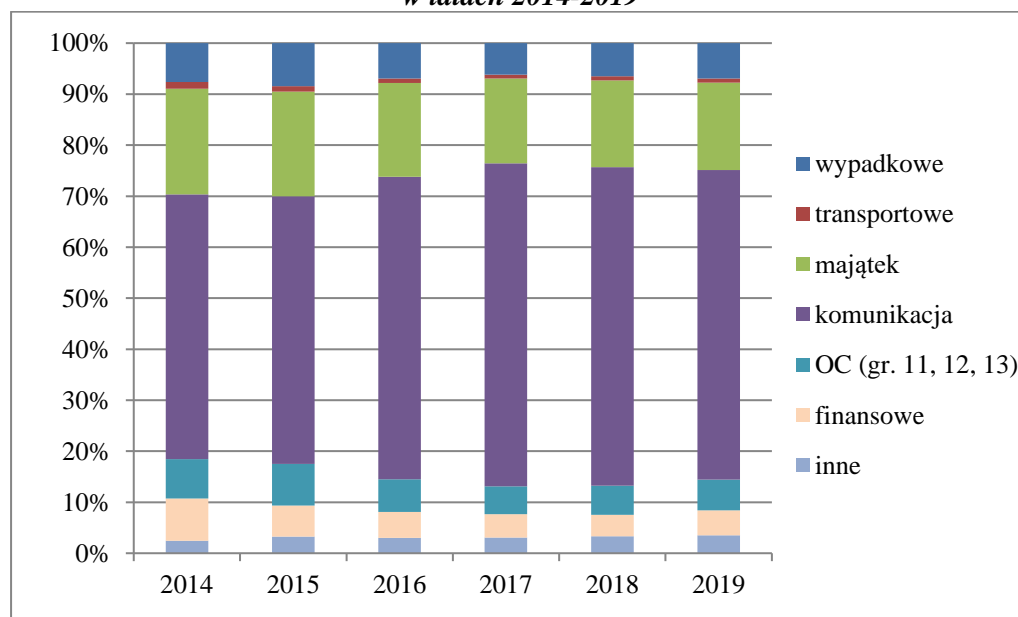
■ Struktura ubezpieczeń bezpośrednich działu II

W strukturze pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych bezpośrednich na koniec 2019 roku dominowały ubezpieczenia komunikacyjne (grupa 3 i 10), stanowiące łącznie 59,47% składki przypisanej brutto działu II z działalności bezpośredniej, przy czym udział grupy 10 (OC komunikacyjne) wyniósł 37,62%, natomiast grupy 3 (auto-casco) – 21,85%.

Udział ubezpieczeń komunikacyjnych w składce przypisanej brutto całego działu zmniejszył się o 2,09 pkt proc. w porównaniu z rokiem 2018. Drugą pozycję zajmowały ubezpieczenia majątkowe (grupa 8 i 9), które stanowiły łącznie 18,24% składki (wzrost udziału w składce działu II o 0,44 pkt proc.). Na kolejnych miejscach znajdowały się ubezpieczenia wypadkowe i chorobowe (grupa 1 i 2) o udziale 6,82% (wzrost o 0,36 pkt proc.), następnie ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej (grupy 11, 12 i 13) o udziale 6,22% (wzrost o 0,40 pkt proc.) oraz ubezpieczenia finansowe (grupa 14, 15, 16) o udziale 4,85%, gdzie nastąpiło zwiększenie udziału w składce działu II o 0,57 pkt proc.

W strukturze ubezpieczeń bezpośrednich działu II dominowały ubezpieczenia komunikacyjne stanowiące łącznie 59,47% składki całego działu

Wykres 4. Struktura składki przypisanej brutto z ubezpieczeń bezpośrednich działu II w latach 2014-2019

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

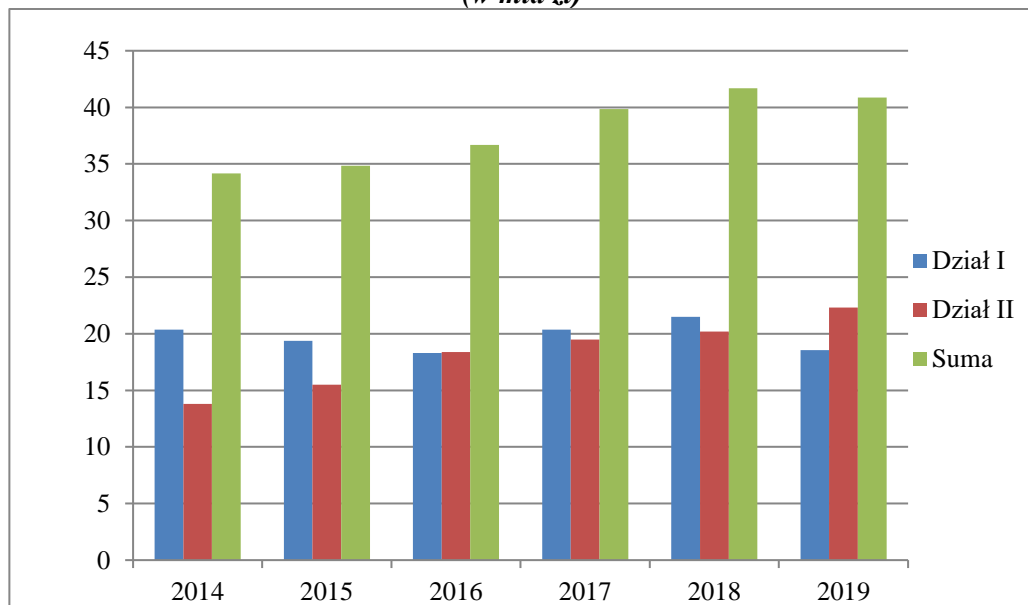
2.2. Koszty zakładów ubezpieczeń

Łączne koszty zakładów ubezpieczeń w 2019 roku wyniosły 75,90 mld zł. W strukturze kosztów dominowały odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto (53,84% łącznych kosztów) oraz łączne koszty akwizycji i koszty administracyjne (22,50% łącznych kosztów). Ogółem koszty zakładów ubezpieczeń były o 2,89 mld zł (3,96%) większe niż w roku 2018.

2.2.1. Odszkodowania i świadczenia wypłacone

Główną pozycję kosztów zakładów ubezpieczeń stanowiły koszty odszkodowań i świadczeń wynikających z umów ubezpieczenia. W roku 2019 zakłady ubezpieczeń wypłaciły w ujęciu brutto 40,87 mld zł odszkodowań i świadczeń wraz z kosztami likwidacji szkód i windykacji regresów. W porównaniu z rokiem 2018 wartość ta zmniejszyła się o 0,81 mld zł, czyli o 1,95%, na co wpływ miał spadek wypłaconych odszkodowań i świadczeń w dziale ubezpieczeń na życie.

Wykres 5. Odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto w latach 2014-2019 (w mld zł)

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

■ Zakłady ubezpieczeń na życie

W dziale I w trakcie 2019 roku wypłacone zostały odszkodowania i świadczenia brutto w wysokości 18,57 mld zł (45,43% łącznych świadczeń brutto sektora ubezpieczeń), co stanowi kwotę o 2,92 mld zł (o 13,60%) niższą, niż w roku 2018.

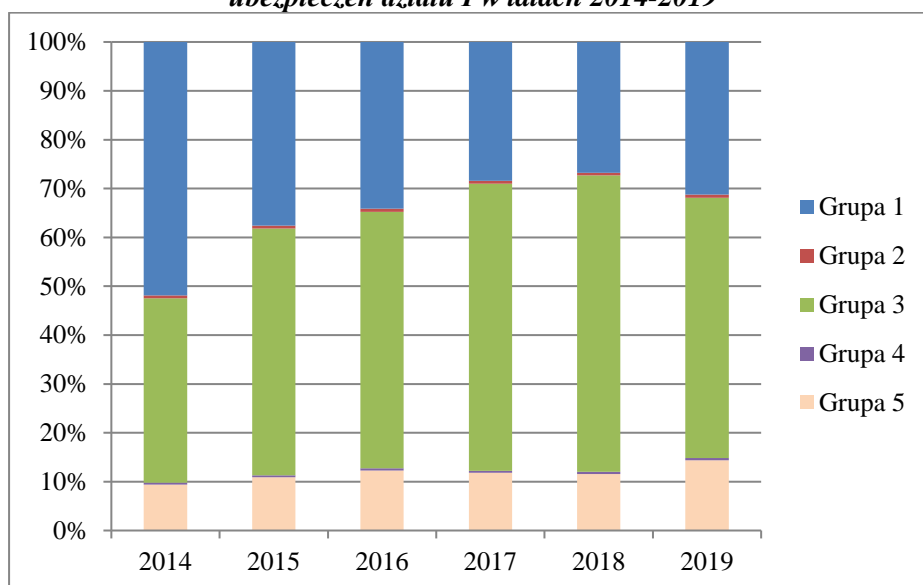
Z punktu widzenia poszczególnych grup ubezpieczeń spadek wartości odszkodowań i świadczeń wypłaconych brutto spowodowany był niższymi wypłatami w ramach grupy 3 (ubezpieczenia na życie związane z UFK) – o 3,15 mld zł, tj. o 24,13%, z poziomu 13,04 mld zł do poziomu 9,89 mld zł.

Największy wzrost wartości odszkodowań i świadczeń wypłaconych nastąpił w grupie 5 (ubezpieczenia wypadkowe i chorobowe) – o 0,18 mld zł, tj. 7,02%, z kwoty 2,49 mld zł do kwoty 2,67 mld zł oraz w grupie 1 (ubezpieczenia na życie) – o 0,05 mld zł, tj. 0,92%, z kwoty 5,75 mld zł do kwoty 5,80 mld zł.

W strukturze odszkodowań i świadczeń wypłaconych z działalności bezpośredniej w dziale I udział grupy 3 wyniósł 53,28%, grupy 1 – 31,26%, zaś grupy 5 – 14,36%.

Wartość wypłaconych odszkodowań i świadczeń w dziale I spadła o 13,60%

Wykres 6. Struktura odszkodowań i świadczeń wypłaconych brutto według grup ubezpieczeń działu I w latach 2014-2019

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

Spadek wartości odszkodowań i świadczeń wypłaconych brutto w porównaniu z rokiem 2018 odnotowano w 14 zakładach ubezpieczeń, zaś wzrost w 11 zakładach ubezpieczeń działu I.

■ Zakłady ubezpieczeń pozostałych osobowych i majątkowych

W dziale II w ciągu 2019 roku wypłacone zostały odszkodowania i świadczenia brutto w wysokości 22,30 mld zł (54,57% łącznych świadczeń brutto sektora ubezpieczeń), co stanowi kwotę o 2,11 mld zł, tj. o 10,45% wyższą niż w ubiegłym roku.

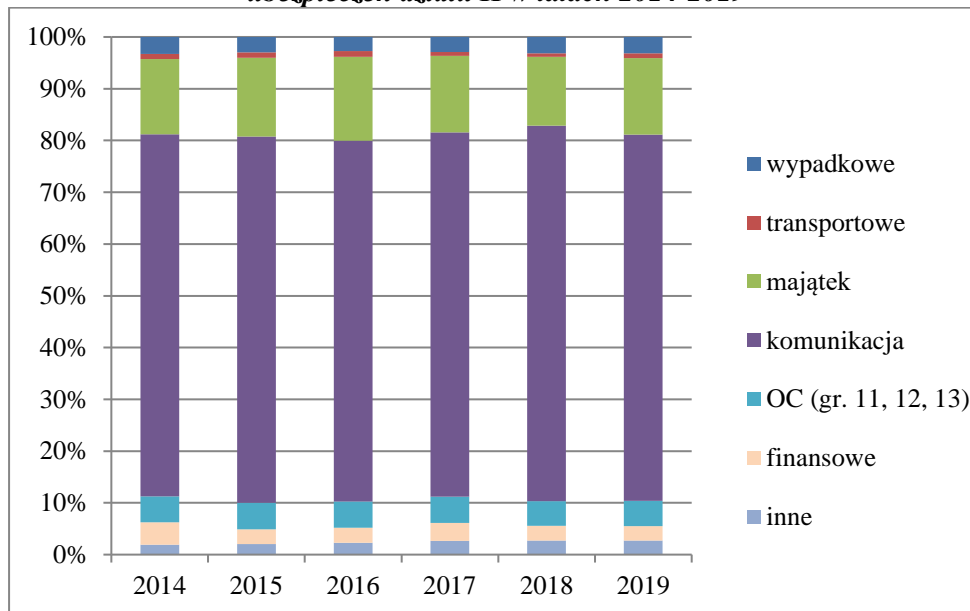
Najwyższe odszkodowania i świadczenia działu II wypłacono z tytułu ubezpieczeń komunikacyjnych, czyli grupy 10 (OC komunikacyjne) – 9,45 mld zł oraz grupy 3 (auto-casco) – 5,54 mld zł. Udział obu grup w odszkodowaniach i świadczeniach z tytułu działalności bezpośredniej działu II jest znaczący – dla grupy 10 wyniósł 44,61%, zaś dla grupy 3 – 26,17%.

Wzrost wartości odszkodowań i świadczeń wypłaconych brutto dotyczył 13 grup ubezpieczeń, a największy miał miejsce w ubezpieczeniach komunikacyjnych oraz w grupie 8 (ubezpieczenia szkód spowodowanych żywiołami). W grupie 3 nastąpiło zwiększenie wartości odszkodowań i świadczeń wypłaconych brutto o 0,58 mld zł, tj. o 11,76%, z poziomu 4,96 mld zł do poziomu 5,54 mld zł. W grupie 10 odszkodowania wzrosły o 0,49 mld zł, tj. o 5,50%, z poziomu 8,96 mld zł do poziomu 9,45 mld zł, natomiast w grupie 8 – o 0,36 mld zł, tj. 27,04%, z kwoty 1,32 mld zł do kwoty 1,67 mld zł.

Wartość wypłaconych odszkodowań i świadczeń w dziale II wzrosła o 10,45%

Niewielki spadek wypłaconych odszkodowań i świadczeń brutto dotyczył pięciu grup ubezpieczeń, w tym największy odnotowano w grupie 14 (ubezpieczenie kredytu) – o 0,02 mld zł, tj. 8,81%, z kwoty 0,23 mld zł do 0,21 mld zł.

Wykres 7. Struktura odszkodowań i świadczeń wypłaconych brutto według typów ubezpieczeń działu II w latach 2014-2019

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

Wzrost wartości odszkodowań i świadczeń wypłaconych brutto w porównaniu z rokiem 2018 odnotowano w 28 zakładach ubezpieczeń działu II, a spadek w 6 zakładach ubezpieczeń.

■ Wskaźnik szkodowości na udziale własnym

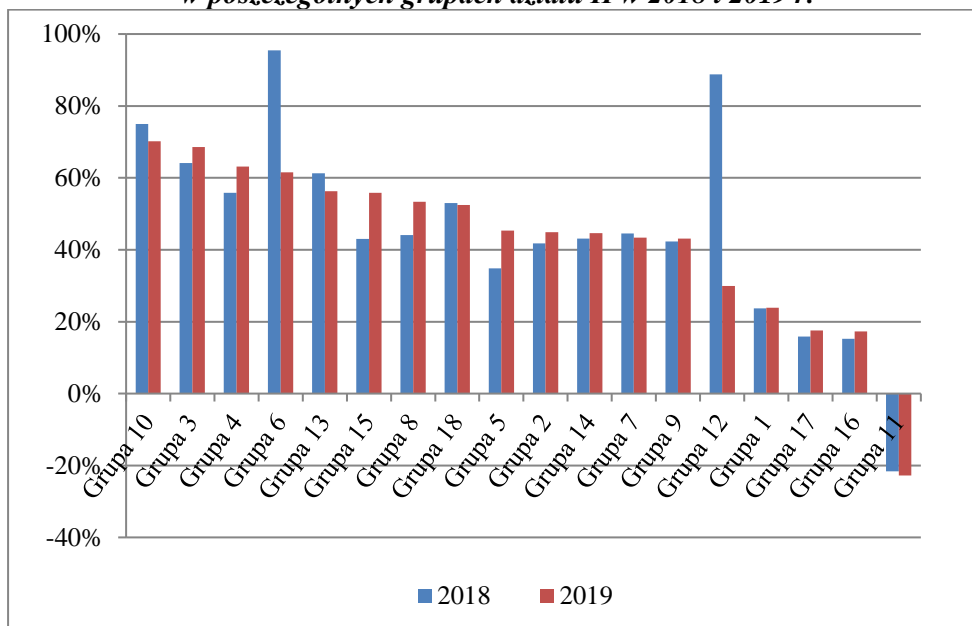
Wskaźnik szkodowości na udziale własnym wskazuje, jaką część składki zarobionej zakład ubezpieczeń przeznaczają na wypłatę odszkodowań i świadczeń powiększonych o zmianę stanu rezerw na niewypłacone odszkodowania i świadczenia.

Wskaźnik szkodowości na udziale własnym działu II w roku 2019 spadł w porównaniu z rokiem 2018 z 61,19% do 60,71%, tj. o 0,48 pkt proc. Oznacza to, iż zakłady ubezpieczeń tego działu przeznaczyły na wypłatę odszkodowań i świadczeń powiększonych o zmianę stanu rezerw na niewypłacone odszkodowania i świadczenia 60,71% składki zarobionej na udziale własnym.

Zakłady ubezpieczeń działu II na wypłatę odszkodowań i świadczeń przeznaczyły 60,71% składki zarobionej na udziale własnym

Kształtowanie się wskaźnika szkodowości w poszczególnych grupach ubezpieczeń przedstawia poniższy wykres.

Wykres 8. Kształtowanie się wskaźnika szkodowości na udziale własnym w poszczególnych grupach działu II w 2018 i 2019 r.

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

2.2.2. Koszty działalności ubezpieczeniowej

Znaczącą pozycję wśród kosztów zakładów ubezpieczeń zajmują koszty działalności ubezpieczeniowej, które obejmują koszty akwizycji, koszty administracyjne oraz prowizje reasekuracyjne i udziały w zyskach reasekuratorów (jako pomniejszenie kosztów akwizycji i administracyjnych).

W ciągu 2019 roku koszty działalności ubezpieczeniowej, po uwzględnieniu otrzymanych prowizji reasekuracyjnych, osiągnęły wartość 15,06 mld zł, co oznacza wzrost w stosunku do analogicznego okresu ubiegłego roku o 5,57%, tj. o 0,79 mld zł.

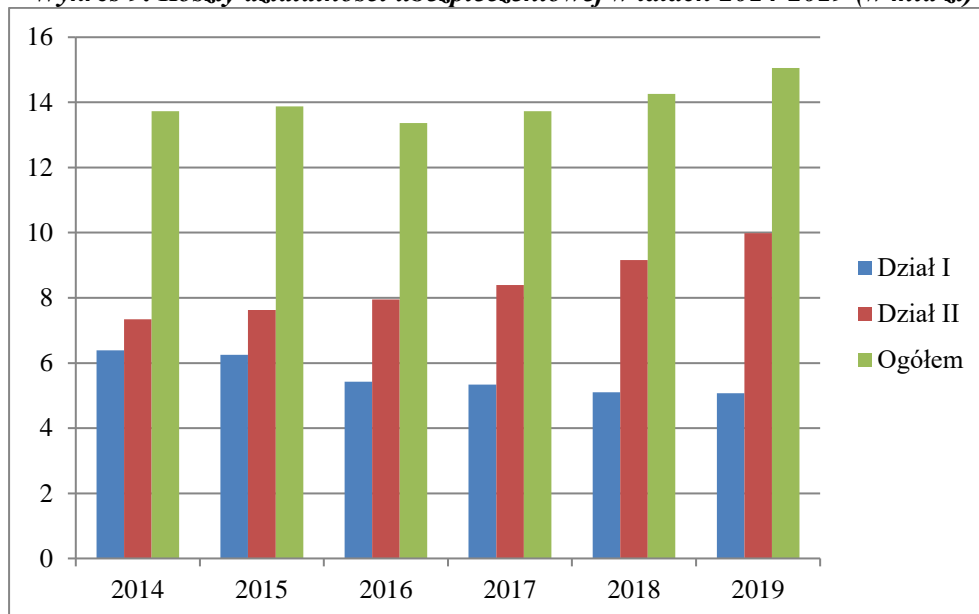
Zakłady ubezpieczeń poniosły na swoją działalność koszty w wysokości blisko 27,62 zł z każdych 100 zł składki zarobionej na udziale własnym (ok. 26,77 zł w roku 2018). W ubezpieczeniach na życie koszty wyniosły ok. 24,26 zł na 100 zł składki (ok. 23,83 zł w roku 2018), natomiast w ubezpieczeniach pozostałych osobowych i majątkowych ok. 29,72 zł na 100 zł składki (ok. 28,75 zł w roku 2018).

Łącznie koszty administracyjne i akwizycji poniesione przez zakłady ubezpieczeń w roku 2019 wyniosły 17,08 mld zł i w porównaniu z rokiem 2018 wzrosły o 5,17%, tj. o 0,84 mld zł.

Koszty działalności ubezpieczeniowej wzrosły o 5,57%

Zakłady ubezpieczeń poniosły na swoją działalność koszty w wysokości blisko 27,62 zł z każdych 100 zł składki

Wykres 9. Koszty działalności ubezpieczeniowej w latach 2014-2019 (w mld zł)

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

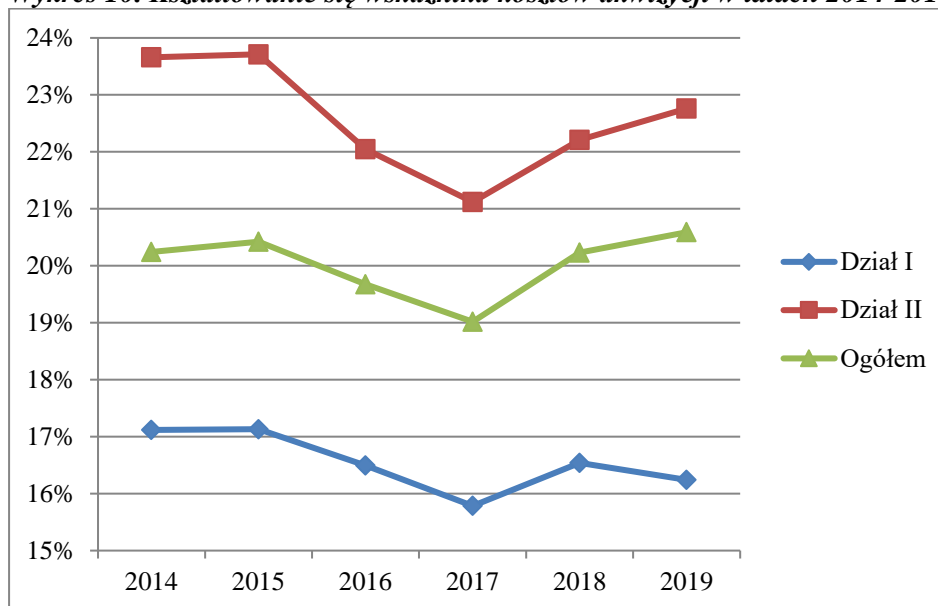
Koszty akwizycji obejmują m.in. wszelkie koszty związane z zawieraniem i odnawianiem umów ubezpieczenia (np. prowizje agencyjne, koszty badań lekarskich, koszty ekspertyz).

W trakcie 2019 roku koszty akwizycji w zakładach ubezpieczeń ogółem osiągnęły kwotę 13,14 mld zł i były wyższe o 4,50% w stosunku do roku 2018 (wzrost o 0,57 mld zł z kwoty 12,58 mld zł). Koszty akwizycji łącznie stanowiły 20,59% składki przypisanej brutto sektora ubezpieczeń.

- Koszty akwizycji w dziale I wyniosły 3,45 mld zł (spadek o 0,14 mld zł, z kwoty 3,59 mld zł, tj. o 3,76% w stosunku do roku 2018) i stanowiły 16,24% składki przypisanej brutto działu I.
- Koszty akwizycji w dziale II wyniosły 9,69 mld zł (wzrost o 0,70 mld zł, z kwoty 8,99 mld zł, tj. o 7,81% w stosunku do roku 2018) i stanowiły 22,76% składki przypisanej brutto działu II.

Poniższy wykres prezentuje wskaźnik kosztów akwizycji jako procentowo wyrażony stosunek tych kosztów do składki przypisanej brutto.

Wykres 10. Kształtowanie się wskaźnika kosztów akwizycji w latach 2014-2019

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

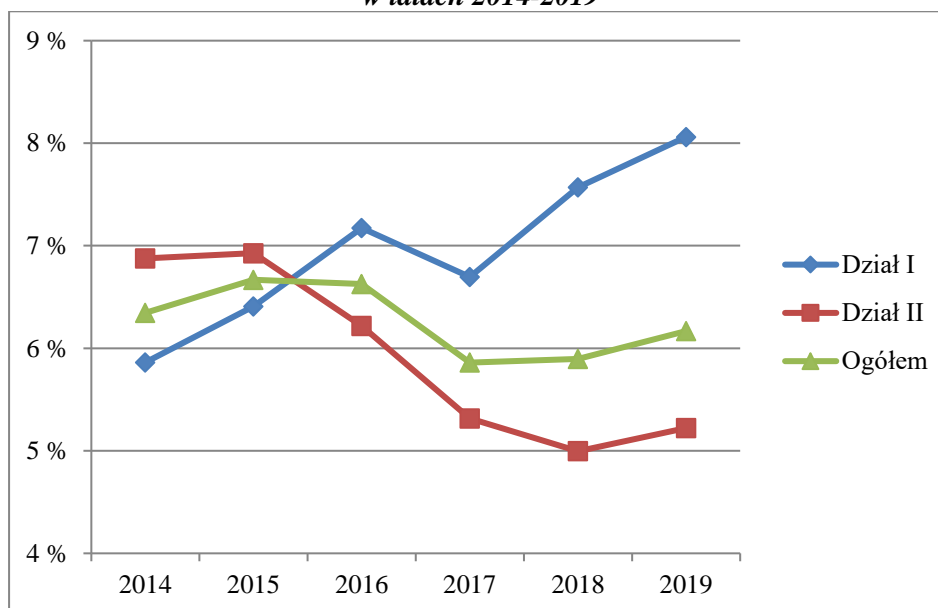
Koszty administracyjne obejmują koszty zarządu i administracji oraz ogólne koszty dotyczące działalności ubezpieczeniowej, takie jak: koszty utrzymania biur, koszty usług obcych, wynagrodzenia, koszty zużycia energii itp.

Koszty administracyjne sektora ubezpieczeń w okresie 2019 roku wyniosły 3,94 mld zł i były wyższe o 7,44% w stosunku do roku 2018 (wzrost o 0,27 mld zł, z kwoty 3,66 mld zł). Koszty te ogółem stanowiły 6,17% składki przypisanej brutto całego sektora ubezpieczeń (5,89% w roku 2018).

- Koszty administracyjne w dziale I wyniosły 1,71 mld zł (wzrost o 0,07 mld zł, z kwoty 1,64 mld zł, tj. o 4,34% w stosunku do roku 2018), a ich udział w składce przypisanej brutto działu I wyniósł 8,06% (7,57% w roku 2018).
- Koszty administracyjne w dziale II wyniosły 2,22 mld zł (wzrost o 0,20 mld zł, z kwoty 2,02 mld zł, tj. o 9,96% w stosunku do roku 2018), a ich udział w składce przypisanej brutto działu II wyniósł 5,22% (5,00% w roku 2018).

Poniższy wykres prezentuje wskaźnik kosztów administracji jako procentowo wyrażony stosunek tych kosztów do składki przypisanej brutto.

Wykres 11. Kształtowanie się wskaźnika kosztów administracyjnych w latach 2014-2019

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

2.3. Wyniki zakładów ubezpieczeń

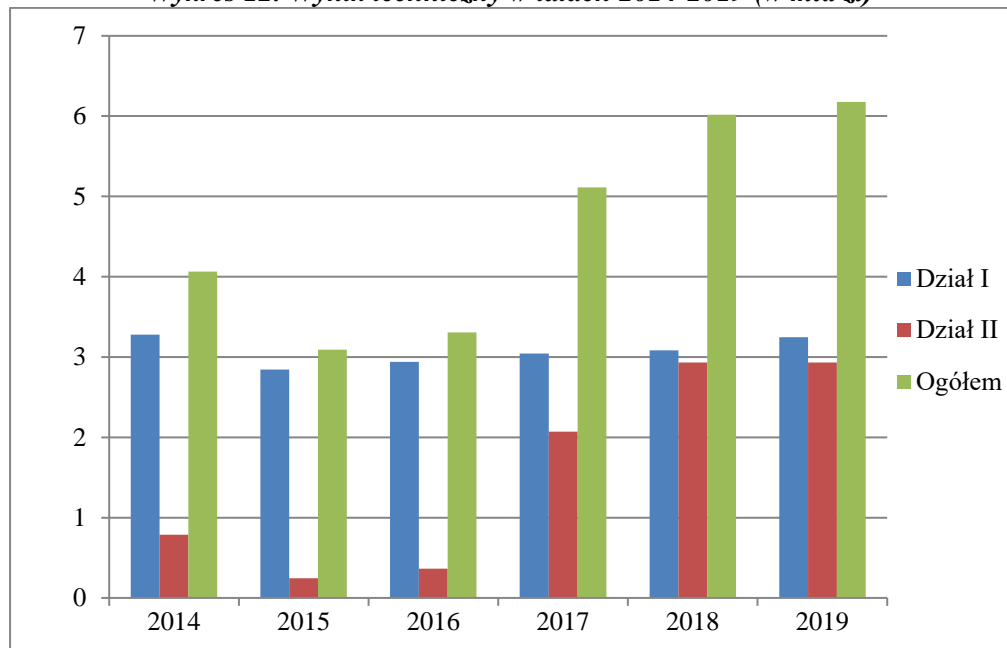
2.3.1. Wynik techniczny

Na koniec 2019 roku zakłady ubezpieczeń odnotowały zysk techniczny na poziomie 6,18 mld zł, co oznacza wzrost o 2,71%, tj. o 0,16 mld zł w stosunku do roku 2018. Na lepszą rentowność techniczną całego sektora wpłynął wzrost w dziale I ubezpieczeń, gdyż zakłady działu II odnotowały niewielki spadek zysku technicznego.

Zysk techniczny sektora ubezpieczeń był wyższy o 2,71%

- W dziale ubezpieczeń na życie zysk techniczny wyniósł 3,25 mld zł, co oznacza wzrost o 5,40%, tj. o 0,17 mld zł w stosunku do roku 2018.
- W dziale ubezpieczeń pozostałych osobowych i majątkowych zysk techniczny wyniósł 2,93 mld zł, co oznacza spadek o 0,10%, tj. o 0,003 mld zł (2,97 mln zł) w stosunku do roku 2018.

Wykres 12. Wynik techniczny w latach 2014-2019 (w mld zł)

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

■ Zakłady ubezpieczeń na życie

W roku 2019 w dziale I nastąpił wzrost zysku technicznego o 5,40% w stosunku do roku 2018.

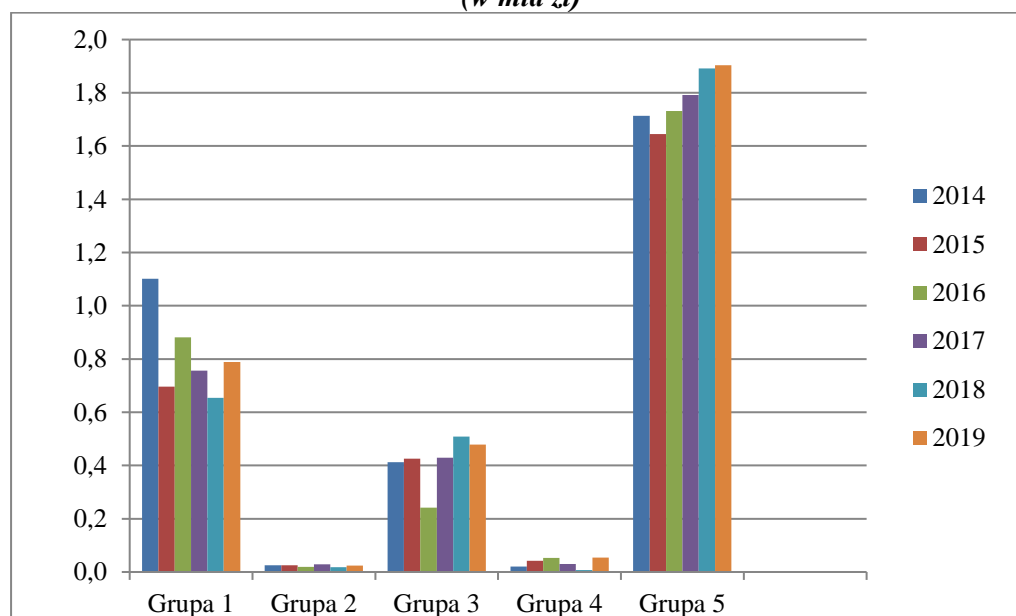
Biorąc pod uwagę wyniki w poszczególnych grupach ubezpieczeń, na poprawę wyniku technicznego w dziale I w stosunku do roku 2018 wpłynęły wzrosty w czterech grupach, a przede wszystkim w grupie 1 (ubezpieczenia na życie) – o 0,13 mld zł, tj. o 20,45%, (z 0,65 do 0,79 mld zł). Ponad siedmiokrotny wzrost wyniku odnotowano w grupie 4 (ubezpieczenia rentowe) - o 623,67%, tj. o 0,05 mld zł (z 0,01 do 0,05 mld zł, tj. z 7,43 mln zł do 53,79 mln zł).

Pogorszenie wyniku technicznego w dziale I nastąpiło jedynie w grupie 3 (ubezpieczenia na życie związane z UFK) – o 0,03 mld zł, tj. 5,91%, (z 0,51 mld zł do 0,48 mld zł) i związane było z niższym przypisem składki w tej grupie, na skutek mniejszego zainteresowania produktami inwestycyjnymi.

W strukturze wyniku technicznego działu ubezpieczeń na życie udział grupy 5 wyniósł 58,60%, udział grupy 1 – 24,27%, zaś udział grupy 3 – 14,74%.

**W dziale I
nastąpił wzrost
wyniku
technicznego
o 5,40%**

Wykres 13. Wynik techniczny wg grup ubezpieczeń działu I w latach 2014-2019 (w mld zł)

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

■ Zakłady ubezpieczeń pozostałych osobowych i majątkowych

W 2019 roku w dziale II nastąpił spadek zysku technicznego o 0,10% w stosunku do 2018 roku.

Biorąc pod uwagę wyniki w poszczególnych grupach ubezpieczeń, największe pogorszenie wyniku technicznego działu II nastąpiło w grupie 3 (auto-casco) – o 0,33 mld zł, tj. 42,19% (z 0,79 mld zł do 0,46 mld zł) oraz w grupie 8 (ubezpieczenia szkód spowodowanych żywiołami) – o 0,23 mld zł, tj. 69,38% (z 0,34 mld zł do 0,10 mld zł).

Główną przyczyną gorszej rentowności osiągniętej w grupie 3 było zwiększenie szkodowości spowodowane wzrostem częstości szkód oraz średniej wypłaty w wyniku wzrostu cen części zamiennych i stawek za roboczogodzinę. Na spadek wyniku technicznego w grupie 8 wpływ miał przede wszystkim wzrost szkodowości spowodowany zaistnieniem ponadnormatywnej liczby szkód powstałych w wyniku zjawisk atmosferycznych takich jak przymrozki, huragany, porywiste wiatry, opady deszczu i gradu. Ponadto wystąpiły duże szkody rzeczowe spowodowane przez pożary.

Największy wzrost odnotowano w grupie 10 (OC komunikacyjne) – o 0,46 mld zł, tj. o 102,90% (z 0,44 mld zł do 0,90 mld zł) oraz w grupie 13 (ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ogólnej, nieujętej w grupach 10-12) – o 0,10 mld zł, tj. o 86,36% (z 0,11 mld zł do 0,21 mld zł).

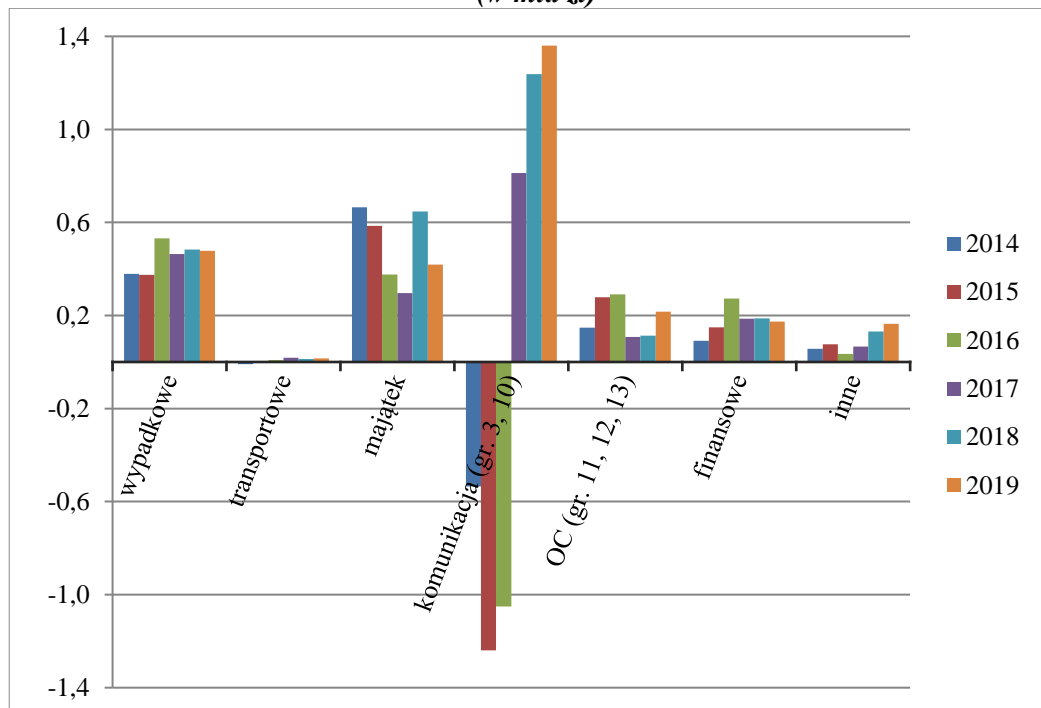
Wzrost zysku technicznego w grupie 10 spowodowany był przede wszystkim obniżeniem szkodowości w związku z niższą częstością szkód. Ponadto w roku

W dziale II nastąpił spadek wyniku technicznego o 0,10%

2019 nie nastąpiło doszacowanie rezerw dotyczących roszczeń o zadośćuczynienie za ból spowodowany stanem wegetatywnym osoby bliskiej poszkodowanym w wypadkach, co wpłynęło na pogorszenie wyniku technicznego w grupie 10 w roku 2018.

W strukturze wyniku technicznego w dziale II udział grupy 10 wyniósł 31,93%, udział grupy 3 – 16,20%, zaś udział grupy 1 (ubezpieczenia wypadku) – 16,02%.

Wykres 14. Wynik techniczny wg grup ubezpieczeń działu II w latach 2014-2019 (w mld zł)

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

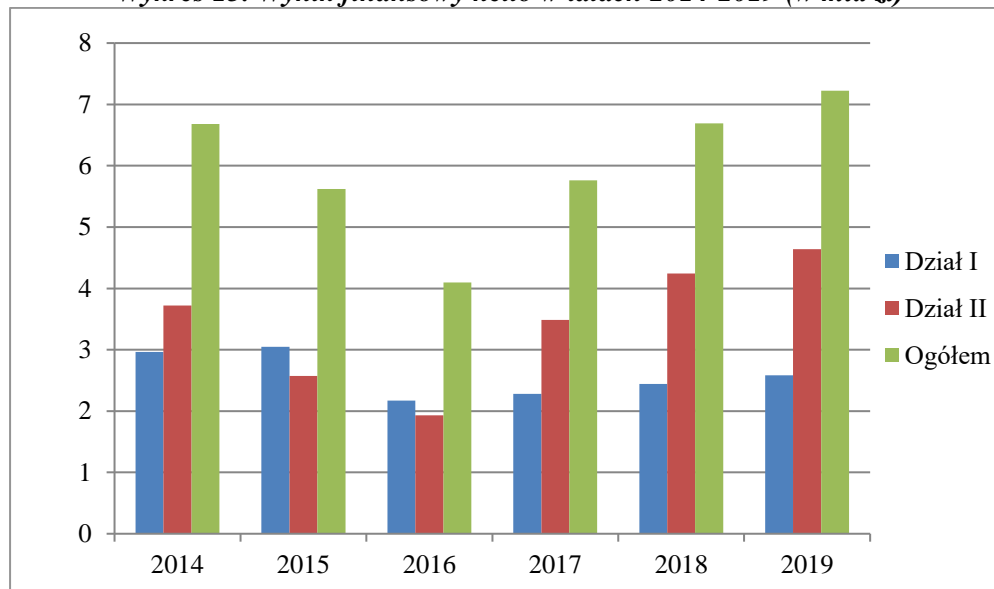
2.3.2. Wynik finansowy netto

W okresie 2019 roku wynik finansowy netto sektora ubezpieczeń wyniósł 7,22 mld zł i wzrósł o 8,00%, tj. o 0,54 mld zł w porównaniu z rokiem 2018, przy czym wzrost odnotowano zarówno w dziale I, jak i w dziale II.

- Wynik finansowy netto działu I wyniósł 2,58 mld zł i w porównaniu z rokiem 2018 wzrósł o 5,72%, tj. o 0,14 mld zł (139,90 mln zł).
- Wynik finansowy netto działu II osiągnął wartość 4,64 mld zł i w odniesieniu do roku 2018 r. wzrósł o 9,31%, tj. o 0,40 mld zł (395,22 mln zł).

Wynik finansowy sektora ubezpieczeń wzrósł o 8,00%

Wykres 15. Wynik finansowy netto w latach 2014-2019 (w mld zł)

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

■ Wskaźniki rentowności

Wskaźniki rentowności obrazują relacje zachodzące pomiędzy wynikami finansowymi zakładu ubezpieczeń w odniesieniu do różnych kategorii ekonomicznych, mają więc za zadanie ocenę zysku osiągniętego z poniesionych nakładów. Wskaźniki rentowności określają wielkość wyniku finansowego (brutto lub netto) przypadającą na jednostkę zaangażowanych w zakładzie ubezpieczeń kapitałów własnych, aktywów ogółem, czy składki przypisanej brutto. W przypadku odnotowanego zysku określają stopę zwrotu ze środków będących w dyspozycji zakładu ubezpieczeń, bądź z działalności ubezpieczeniowej.

Tabela 3. Kształtowanie się wybranych wskaźników rentowności w 2019 r.

Nazwa wskaźnika ³	Ogółem	Dział I	Dział II
Ujęcie za ostatnie 12 miesięcy			
Wskaźnik rentowności sprzedaży (ROS)	11,32%	12,15%	10,90%
Wskaźnik rentowności kapitałów własnych (ROE)	18,60%	22,56%	16,94%
Wskaźnik rentowności aktywów (ROA)	3,74%	2,73%	4,70%

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

³ Rentowność sprzedaży (ROS) - wskaźnik informuje o udziale wyniku finansowego netto w wartości składki przypisanej brutto.

Rentowność kapitałów własnych (ROE) - wskaźnik będący relacją wyniku finansowego netto do średniej wartości kapitałów własnych.

Rentowność aktywów (ROA) - wskaźnik stanowi relację wyniku finansowego netto do średniej wartości aktywów.

3. Bilans zakładów ubezpieczeń

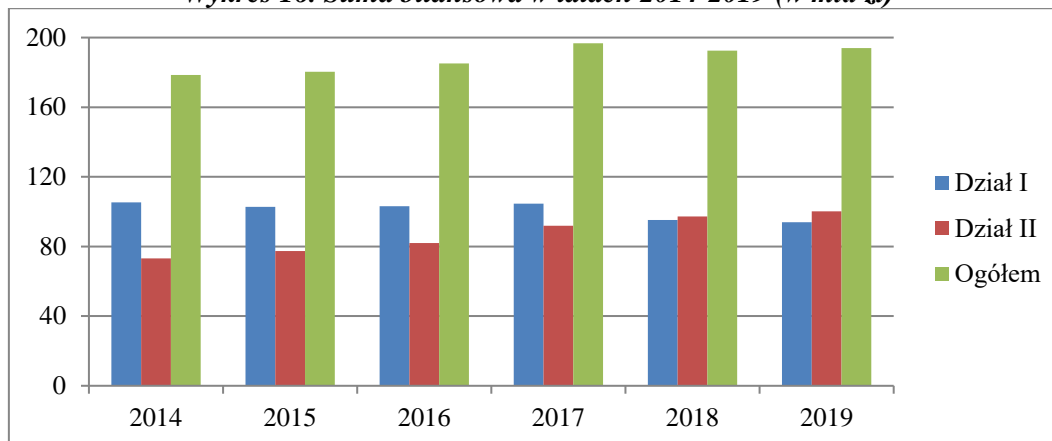
3.1. Aktywa zakładów ubezpieczeń

Wartość aktywów zakładów ubezpieczeń na koniec 2019 roku wyniosła 194,01 mld zł, w tym w dziale I - 93,85 mld zł, a w dziale II - 100,16 mld zł.

W badanym okresie w stosunku do roku poprzedniego niewielki wzrost aktywów odnotowano jedynie w zakładach działu II (o 2,98%).

Aktywa zakładów ubezpieczeń ogółem wyniosły ponad 194 mld zł

Wykres 16. Suma bilansowa w latach 2014-2019 (w mld zł)

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

Główną pozycją aktywów zakładów ubezpieczeń są lokaty (pozycja B aktywów), stanowiące 61,80% sumy bilansowej łącznie.

Główną pozycję aktywów zakładów ubezpieczeń stanowiły lokaty

Tabela 4. Aktywa zakładów ubezpieczeń (w mld zł) w 2018 i 2019 r.

Wyszczególnienie	2018	2019	Zmiana w %	Zmiana w mld zł	Udział w dziale
Dział I	95,23	93,85	-1,45 %	-1,38	100,00 %
wartości niematerialne i prawne	0,46	0,49	5,69 %	0,03	0,52 %
lokaty B	39,55	40,36	2,05 %	0,81	43,00 %
lokaty C	50,89	49,05	-3,61 %	-1,84	52,27 %
Należności	0,88	0,74	-16,69 %	-0,15	0,78 %
inne składniki aktywów	0,49	0,44	-10,13 %	-0,05	0,47 %
rozliczenia międzyokresowe	2,95	2,76	-6,23 %	-0,18	2,95 %
Dział II	97,26	100,16	2,98 %	2,90	100,00 %
wartości niematerialne i prawne	1,17	1,17	-0,38 %	0,00	1,17 %
lokaty B	77,14	79,54	3,11 %	2,40	79,42 %
Należności	8,45	9,08	7,49 %	0,63	9,07 %
inne składniki aktywów	1,86	0,77	-58,65 %	-1,09	0,77 %
rozliczenia międzyokresowe	8,63	9,59	11,11 %	0,96	9,58 %

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

3.1.1. Lokaty zakładów ubezpieczeń

Lokaty bilansowe zakładów ubezpieczeń (z poz. B i C) na koniec 2019 roku wyniosły 168,96 mld zł.

Wartość lokat z pozycji B aktywów zakładów ubezpieczeń w roku 2019 wyniosła 119,90 mld zł. Główną pozycję w strukturze lokat stanowiły dłużne papiery wartościowe i inne papiery wartościowe o stałej kwocie dochodu (63,56%), lokaty w jednostkach podporządkowanych (16,93%) oraz lokaty z tytułu udziałów, akcji oraz innych papierów wartościowych o zmiennej kwocie dochodu oraz jednostki uczestnictwa i certyfikaty inwestycyjne w funduszach inwestycyjnych (13,31%).

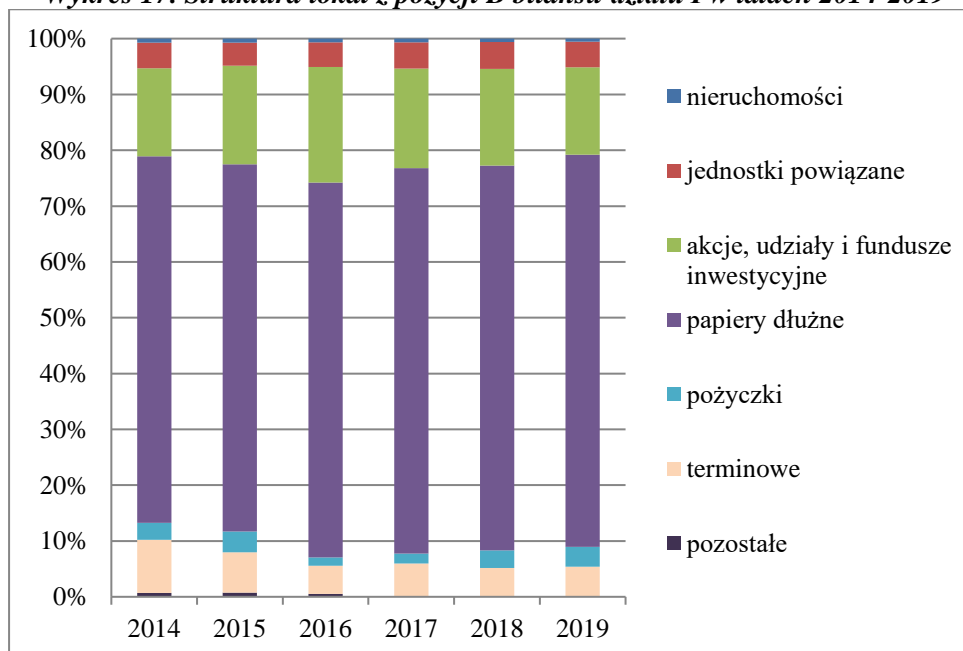
Odrębnie przedstawione zostały aktywa netto na rachunek i ryzyko ubezpieczającego (lokaty C bilansu) w dziale I.

■ Zakłady ubezpieczeń na życie

Lokaty z pozycji B aktywów

W 2019 r. lokaty z pozycji B aktywów działu I wynosiły 40,36 mld zł, a ich udział w strukturze aktywów zakładów ubezpieczeń działu I wyniósł 43,00%. Największy udział w lokatach pozycji B działu I stanowiły dłużne papiery wartościowe i inne papiery wartościowe o stałej kwocie dochodu (70,24%), a następnie udziały, akcje oraz inne papiery wartościowe o zmiennej kwocie dochodu oraz jednostki uczestnictwa i certyfikaty inwestycyjne w funduszach inwestycyjnych (15,68%).

Wykres 17. Struktura lokat z pozycji B bilansu działu I w latach 2014-2019

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

Lokaty z pozycji C aktywów

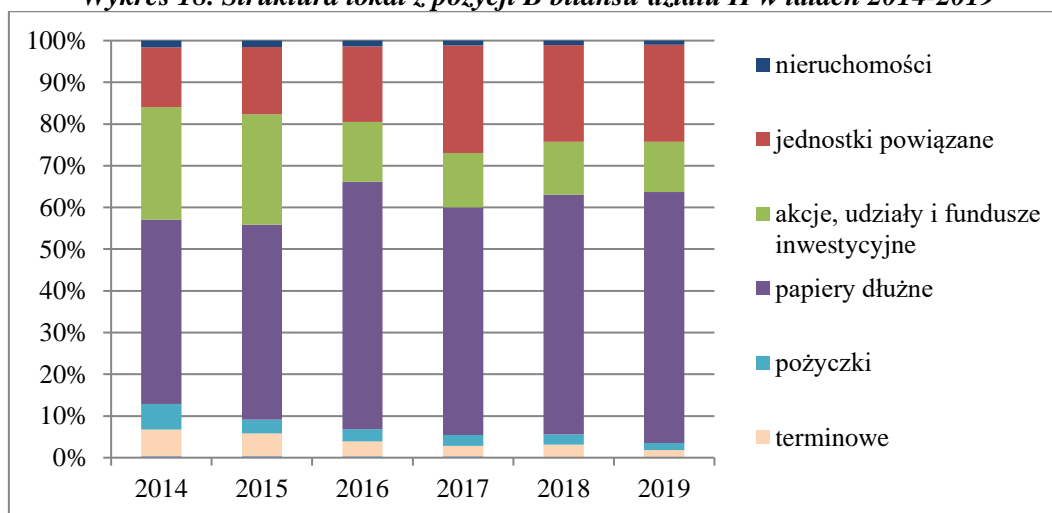
W 2019 r. aktywa netto na rachunek i ryzyko ubezpieczającego (lokaty C bilansu) wyniosły 49,05 mld zł, a ich udział w strukturze aktywów zakładów ubezpieczeń działu I wyniósł 52,27% (54,86% lokat działu I).

■ Zakłady pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych

Wartość lokat z pozycji B aktywów na dzień 31 grudnia 2019 r. wyniosła 79,54 mld zł, a ich udział w strukturze aktywów zakładów ubezpieczeń działu II wyniósł 79,42%.

Największy udział w lokatach pozycji B aktywów stanowiły dłużne papiery wartościowe i inne papiery wartościowe o stałej kwocie dochodu (60,17%), lokaty w jednostkach podporządkowanych (23,21%), a następnie udziały, akcje oraz inne papiery wartościowe o zmiennej kwocie dochodu oraz jednostki uczestnictwa i certyfikaty inwestycyjne w funduszach inwestycyjnych (12,11%).

Wykres 18. Struktura lokat z pozycji B bilansu działu II w latach 2014-2019

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

3.2. Pasywa zakładów ubezpieczeń

Główną pozycję pasywów zakładów ubezpieczeń stanowią rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe przeznaczone na pokrycie bieżących i przyszłych zobowiązań wynikających z zawartych umów ubezpieczenia oraz kapitały własne. Udział rezerw techniczno-ubezpieczeniowych na udziale własnym w sumie bilansowej na koniec roku 2019 r. wyniósł 69,50%, przy czym w dziale I osiągnął 83,85%, a w dziale II - 56,05%.

Główną pozycję pasywów zakładów ubezpieczeń stanowiły rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe brutto oraz kapitały własne

Tabela 5. Pasywa zakładów ubezpieczeń (w mld zł) w 2018 i 2019 r.

Wyszczególnienie	2018	2019	Zmiana w %	Zmiana w mld zł	Udział w dziale
Dział I	95,23	93,85	-1,45 %	-1,38	100,00 %
kapitały własne	11,45	11,46	0,16 %	0,02	12,22 %
zobowiązania podporządkowane	0,02	0,03	112,55 %	0,02	0,04 %
rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe na udziale własnym	80,34	78,69	-2,05%	-1,64	83,85 %
oszacowane regresy i odzyski	0,00	0,00	-	0,00	0,00 %
pozostałe rezerwy	1,07	1,28	18,98 %	0,2	1,36 %
zobowiązania z tytułu depozytów reasekuratorów	0,14	0,13	-10,03 %	-0,01	0,14 %
pozostałe zobowiązania i fundusze specjalne	1,75	1,79	2,57 %	0,04	1,91 %
rozliczenia międzyokresowe	0,47	0,46	-1,50 %	-0,01	0,49 %
Dział II	97,26	100,16	2,98 %	2,90	100,00 %
kapitały własne	26,17	28,60	9,31 %	2,44	28,56 %
zobowiązania podporządkowane	3,22	3,25	1,08 %	0,03	3,25 %
rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe na udziale własnym	53,04	56,13	5,83 %	3,09	56,05 %
oszacowane regresy i odzyski	0,41	0,42	2,80 %	0,01	0,42 %
pozostałe rezerwy	1,46	1,71	16,80 %	0,25	1,71 %
zobowiązania z tytułu depozytów reasekuratorów	0,59	0,56	-6,09 %	-0,04	0,55 %
pozostałe zobowiązania i fundusze specjalne	9,88	6,53	-33,92 %	-3,35	6,52 %
rozliczenia międzyokresowe	3,31	3,80	14,67 %	0,49	3,79 %

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

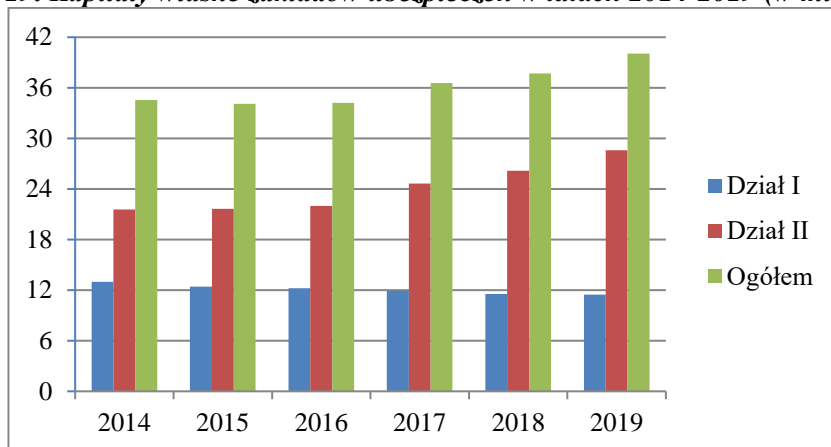
3.2.1. Kapitały własne zakładów ubezpieczeń

Drugą, co do wielkości pozycją w strukturze pasywów były kapitały własne, które na koniec roku 2019 wyniosły 40,07 mld zł. Ich udział w pasywach wyniósł 20,65% (w dziale I – 12,22%, a w dziale II – 28,56%).

- Wartość kapitałów własnych zakładów ubezpieczeń na życie w 2019 roku wyniosła 11,46 mld zł.
- Wartość kapitałów własnych zakładów pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych na koniec badanego okresu wyniosła 28,60 mld zł.

Wartość kapitałów własnych ogółem wyniosła 40,07 mld zł

Wykres 19. Kapitały własne zakładów ubezpieczeń w latach 2014-2019 (w mld zł)

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

Kapitał podstawowy zakładów ubezpieczeń na dzień 31 grudnia 2019 r. stanowił 15,61% kapitałów własnych. Wynosił on 6,25 mld zł (w dziale I – 2,90 mld zł, a w dziale II – 3,35 mld zł).

■ Bezpośrednie inwestycje zagraniczne

Wartość bezpośrednich inwestycji zagranicznych w kapitale podstawowym zakładów ubezpieczeń na roku 2019 wyniosła 3,96 mld zł (1,71 mld zł w przypadku zakładów ubezpieczeń działu I oraz 2,25 mld zł w przypadku zakładów ubezpieczeń działu II), co stanowiło 63,36% łącznych kapitałów podstawowych sektora ubezpieczeń (odpowiednio: 59,04% w dziale I oraz 67,09% w dziale II).

Zagraniczni akcjonariusze posiadają inwestycje w kapitałach 39 krajowych zakładów ubezpieczeń, przy czym zajmują dominującą pozycję (powyżej 51% kapitału) w przypadku 37 krajowych zakładów ubezpieczeń (17 w dziale I i 20 w dziale II).

Ze względu na pochodzenie kapitału zagranicznego, wśród inwestorów z 13 krajów dominował kapitał austriacki (inwestycje w 9 zakładach ubezpieczeń o łącznej wartości 1,47 mld zł, co stanowiło 37,02% wartości inwestycji zagranicznych). Na drugim miejscu uplasował się kapitał holenderski, który zainwestował kwotę 0,74 mld zł w 6 zakładach ubezpieczeń, co stanowiło 18,77% wartości inwestycji zagranicznych. Na kolejnych pozycjach ze znacznym udziałem w inwestycjach zagranicznych znalazł się kapitał francuski (inwestycje w 4 zakładach wynoszące 0,66 mld zł – 16,76%) oraz niemiecki (inwestycje w 9 zakładach wynoszące 0,57 mld zł – 14,46%).

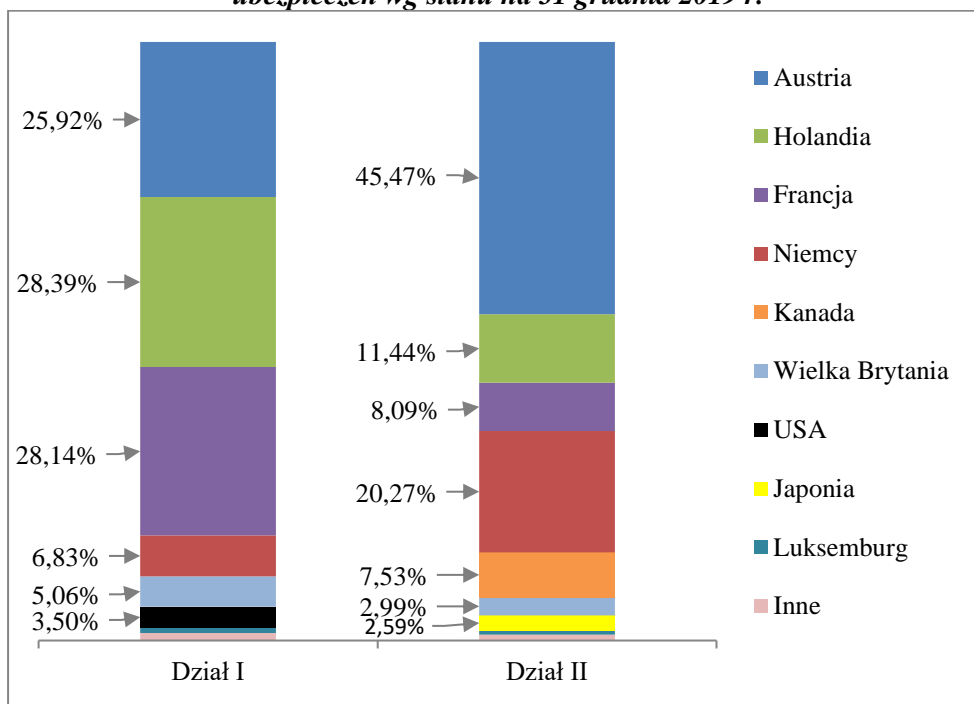
W porównaniu do roku 2018 inwestycje zwiększyły kapitały austriacki oraz holenderski, w związku z odkupieniem zakładów działu II od inwestora niemieckiego. Oprócz kapitału niemieckiego zmniejszeniu uległ również kapitał

W bezpośrednich inwestycjach zagranicznych dominował kapitał austriacki

francuski, który odsprzedał udziały w zakładach działu I i II polskiemu udziałowcowi.

Inwestorzy z trzech krajów zaangażowani w dziesięciu zakładach ubezpieczeń uzyskali ponad 82,0% udziału wszystkich inwestycji zagranicznych w kapitale podstawowym zakładów ubezpieczeń działu I. Był to kapitał holenderski (28,39%), francuski (28,14%) i austriacki (25,92%). W dziale II inwestorzy z dwóch krajów (inwestycje w jedenastu zakładach ubezpieczeń) uzyskali prawie 66,0% udziału inwestycji zagranicznych w kapitale podstawowym. Był to kapitał austriacki (45,47%) i niemiecki (20,27%).

Wykres 20. Udział inwestorów zagranicznych w kapitale podstawowym zakładów ubezpieczeń wg stanu na 31 grudnia 2019 r.

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

3.2.2. Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe brutto

Na dzień 31 grudnia 2019 roku wartość rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto dla celów rachunkowości zakładów ubezpieczeń wyniosła 149,19 mld zł.

■ Zakłady ubezpieczeń na życie

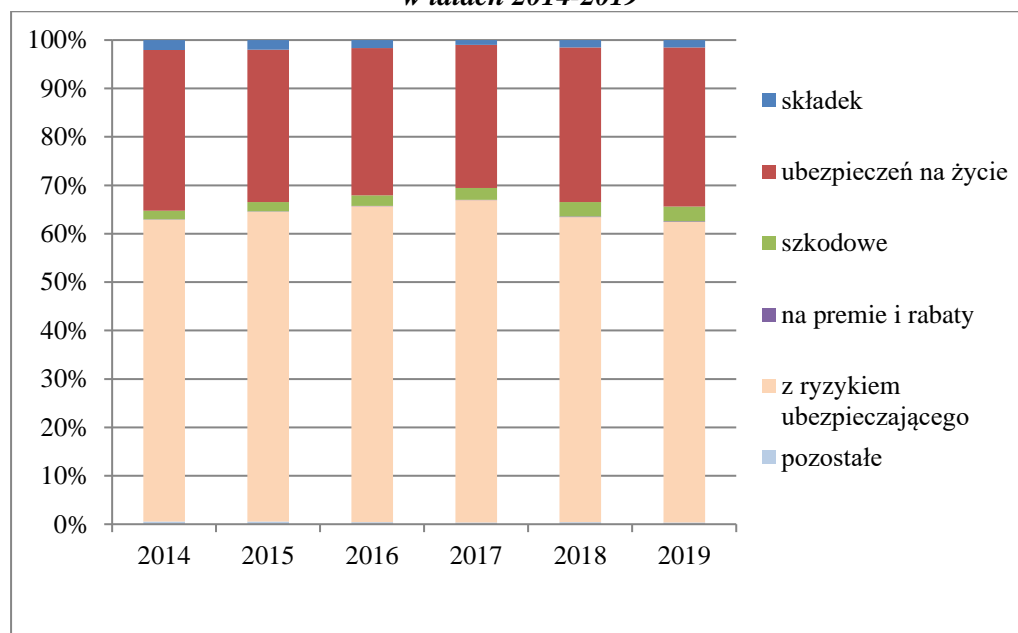
Wartość rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto zakładów ubezpieczeń na życie na koniec roku 2019 wyniosła 78,95 mld zł.

Na dzień 31 grudnia 2019 r. w strukturze rezerw techniczno-ubezpieczeniowych zakładów ubezpieczeń działu I dominującą pozycję zajmowały rezerwy ubezpieczeń na życie, gdy ryzyko lokaty (inwestycyjne) ponosi ubezpieczający

W dziale I najwyższy udział w strukturze rezerw posiadała rezerwa ubezpieczeń na życie, gdy ryzyko lokaty ponosi ubezpieczający

oraz rezerwy ubezpieczeń na życie, wynoszące odpowiednio 62,09% oraz 32,86% rezerw.

Wykres 21. Struktura rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto działu I w latach 2014-2019

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

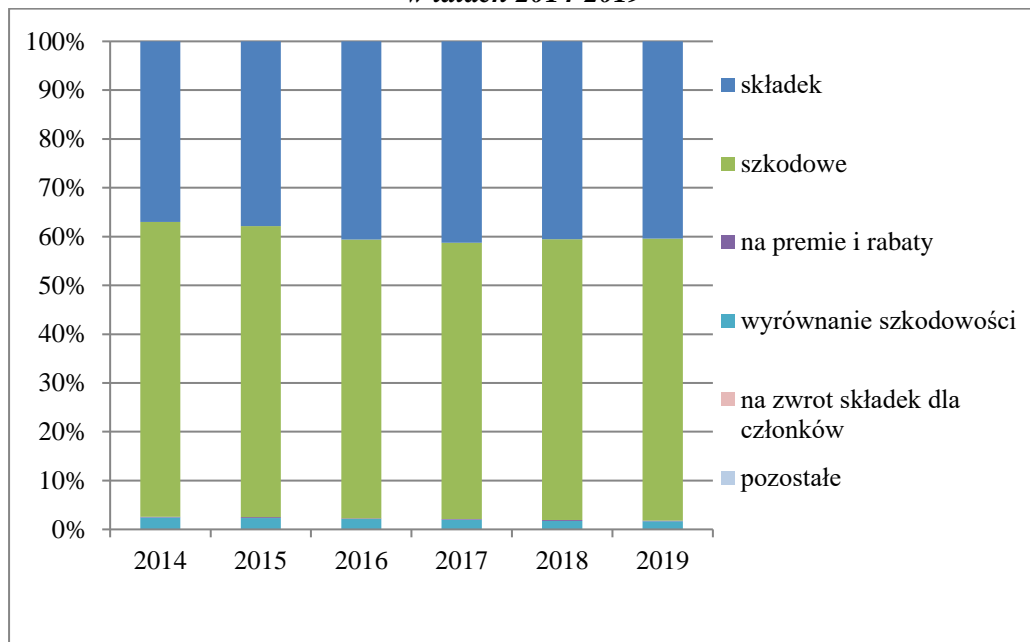
■ Zakłady ubezpieczeń pozostałych osobowych i majątkowych

W zakładach pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych wartość rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto na koniec 2019 roku wyniosła 70,24 mld zł.

W strukturze rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto działu II, na dzień 31 grudnia 2019 r. dominującą pozycję zajmowały rezerwy na niewypłacone odszkodowania i świadczenia (rezerwy szkodowe) oraz rezerwa składek łącznie z rezerwą na pokrycie ryzyka niewygasłego, wynoszące odpowiednio 57,79% oraz 40,39%.

W dziale II najvyšszy udział w strukturze rezerw posiadała rezerwa na niewypłacone odszkodowania i świadczenia

Wykres 22. Struktura rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto działu II w latach 2014-2019

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

4. Wypłacalność zakładów ubezpieczeń

Krajowe zakłady ubezpieczeń i zakłady reasekuracji zobowiązane są posiadać odpowiednie środki własne na pokrycie dwóch wymogów kapitałowych, tj.:

- dopuszczone środki własne (DŚW) na pokrycie kapitałowego wymogu wypłacalności (ang. *Solvency Capital Requirement – SCR*) oraz
- dopuszczone podstawowe środki własne (DPŚW) na pokrycie minimalnego wymogu kapitałowego (ang. *Minimum Capital Requirement – MCR*).

Zakłady ubezpieczeń wg stanu na 31 grudnia 2019 r. nie zastosowały korekty dopasowującej oraz korekty z tytułu zmienności do odpowiedniej struktury terminowej stopy procentowej wolnej od ryzyka, a także środków przejściowych dotyczących stóp procentowych wolnych od ryzyka oraz dotyczących rezerw techniczno-ubezpieczeniowych.

Mając na uwadze, iż wartość minimalnego wymogu kapitałowego nie może być niższa niż określona kwotowo wielkość nieprzekraczalnego dolnego progu minimalnego wymogu kapitałowego (AMCR), dla niektórych zakładów ubezpieczeń wartość minimalnego wymogu MCR może być wyższa niż wartość kapitałowego wymogu wypłacalności SCR.

Wymóg posiadania pokrycia wymogów kapitałowych nie dotyczy TUV REJENT-LIFE, który na mocy art. 480 ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej funkcjonuje jako małe towarzystwo ubezpieczeń wzajemnych, a zatem zgodnie z art. 109 ust. 5 tejże ustawy nie mają do niego zastosowania przepisy ustawy dotyczące kapitałowego wymogu wypłacalności oraz minimalnego wymogu kapitałowego. Biorąc pod uwagę powyższe, nie uwzględniono Towarzystwa w zestawieniach dotyczących pokrycia wymogów kapitałowych.

4.1. Struktura środków własnych

Zgodnie z art. 240 ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej, środki własne zakładu ubezpieczeń i zakładu reasekuracji stanowią sumę podstawowych środków własnych oraz uzupełniających środków własnych. Środki własne krajowych zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji składają się wyłącznie z podstawowych środków własnych. Uwzględniając cechy jakościowe określone w art. 245 ust. 2 ww. ustawy, środki własne kwalifikowane są do trzech kategorii, przy czym kategoria 1 to środki własne o najwyższej jakości.

■ Zakłady ubezpieczeń na życie

W strukturze dopuszczonych środków własnych na pokrycie kapitałowego wymogu wypłacalności (SCR) w dziale I dominują podstawowe środki własne

kategorii 1 – nieograniczone, które według stanu na 31 grudnia 2019 r. stanowiły 99,60% łącznych dopuszczonych środków własnych na pokrycie SCR.

W 19 zakładach ubezpieczeń działu I środki własne kategorii 1 – nieograniczone – stanowiły 100%.

■ Zakłady pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych

W strukturze dopuszczonych środków własnych na pokrycie kapitałowego wymogu wypłacalności (SCR) w dziale II najwyższy udział mają podstawowe środki własne kategorii 1 – nieograniczone, które według stanu na 31 grudnia 2019 roku stanowiły 90,89% łącznych dopuszczonych środków własnych na pokrycie SCR.

W 15 zakładach ubezpieczeń działu II dopuszczone środki własne na pokrycie kapitałowego wymogu wypłacalności (SCR) były w 100% podstawowymi środkami własnymi kategorii 1 – nieograniczonymi.

Podstawowe środki własne kategorii 2 występowały w 14 zakładach ubezpieczeń działu II i stanowiły 8,80% sumy dopuszczonych środków własnych na pokrycie SCR. Składały się na nie wyłącznie zobowiązania podporządkowane.

4.2. Struktura ryzyka według kapitałowego wymogu wypłacalności

Wszystkie zakłady ubezpieczeń wyznaczyły kapitałowy wymóg wypłacalności na dzień 31 grudnia 2019 roku za pomocą formuły standardowej. Zakłady ubezpieczeń nie stosowały parametrów specyficznych. Poniżej przedstawiono informację o strukturze kapitałowego wymogu wypłacalności w podziale na główne moduły i podmoduły ryzyka.

■ Zakłady ubezpieczeń na życie

Dla działu I największy wpływ na wielkość kapitałowego wymogu wypłacalności (SCR) wyznaczonego formułą standardową miały następujące moduły ryzyka⁴:

- ryzyko aktuarialne w ubezpieczeniach na życie stanowiące 86,34% (spadek w stosunku do stanu na dzień 31 grudnia 2018 r. o 1,16 pkt proc.),
- ryzyko rynkowe stanowiące 37,35% (wzrost w stosunku do stanu na dzień 31 grudnia 2018 r. o 0,94 pkt proc.).

Na dzień 31 grudnia 2019 roku w ramach modułu ryzyka aktuarialnego w ubezpieczeniach na życie zakładów ubezpieczeń działu I największy udział miały następujące podmoduły ryzyka:

⁴ Ostateczna wartość wymogu SCR jest mniejsza niż suma wymogów kapitałowych dla poszczególnych modułów ryzyka ze względu na efekt dywersyfikacji pomiędzy modułami ryzyka oraz ze względu na dostosowanie z tytułu zdolności rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dla celów wypłacalności i odroczonego podatku dochodowego do pokrywania strat.

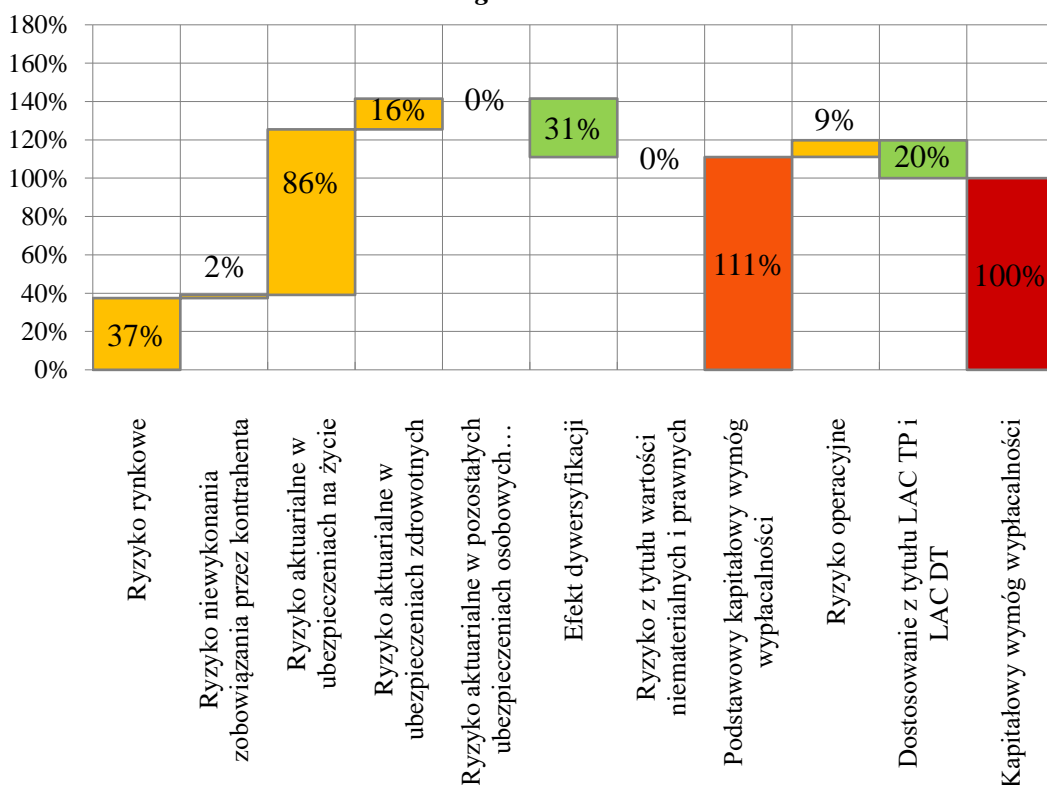
- ryzyko związane z rezygnacjami z umów (63,35%),
- ryzyko śmiertelności (29,17%),
- ryzyko wydatków w ubezpieczeniach na życie (16,75%),
- ryzyko katastroficzne w ubezpieczeniach na życie (15,77%).

W strukturze modułu ryzyka rynkowego działu I głównymi podmodułami były:

- ryzyko koncentracji aktywów (48,08%),
- ryzyko cen akcji (46,46%),
- ryzyko spreadu kredytowego (24,09%),
- ryzyko stopy procentowej (23,70%).

Należy zwrócić uwagę, iż niektóre zakłady ubezpieczeń w dziale I przy obliczaniu wymogu SCR nie uwzględniły każdego z aktywów bazowych przedsiębiorstw zbiorowego inwestowania i innych inwestycji w formie funduszy (nie stosowały metody opartej na ocenie ze względu na pierwotne ryzyko). Zakłady ubezpieczeń, które nie zastosowały metody opartej na ocenie ze względu na pierwotne ryzyko uwzględniły całą wartość funduszy jako akcje typu 2 w ryzyku cen akcji.

Wykres 23. Struktura wymogu SCR dla zakładów ubezpieczeń działu I wg stanu na 31 grudnia 2019 r.

Źródło: Informacje ilościowe przekazane na żądanie organu nadzoru

■ Zakłady pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych

Dla działu II największy wpływ na wielkość kapitałowego wymogu wypłacalności (SCR) wyznaczonego formułą standardową na dzień 31 grudnia 2019 roku miały następujące moduły ryzyka:

- ryzyko aktuarialne w pozostałych ubezpieczeniach osobowych oraz ubezpieczeniach majątkowych stanowiące 62,61% (wzrost w stosunku do stanu na dzień 31 grudnia 2018 r. o 3,31 pkt proc.),
- ryzyko rynkowe stanowiące 54,98% (spadek w stosunku do stanu na dzień 31 grudnia 2018 r. o 2,37 pkt proc.).

W ramach modułu ryzyka aktuarialnego w pozostałych ubezpieczeniach osobowych oraz ubezpieczeniach majątkowych zakładów ubezpieczeń działu II największy udział miały poniższe podmoduły ryzyka:

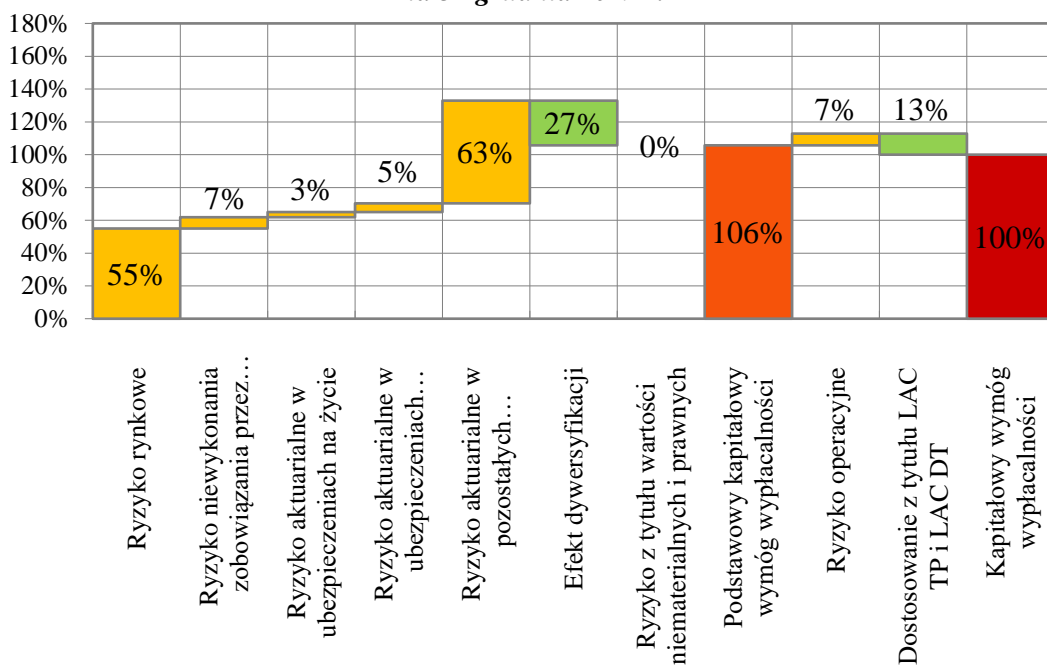
- ryzyko składki i rezerw (91,46%),
- ryzyko katastroficzne (19,77%).

W strukturze modułu ryzyka rynkowego działu II głównymi podmodułami były:

- ryzyko cen akcji (56,75%),
- ryzyko koncentracji aktywów (52,09%),
- ryzyko spreadu kredytowego (14,67%),
- ryzyko walutowe (11,58%).

Wysoki udział ryzyka cen akcji i ryzyka koncentracji aktywów w dziale II wynikał przede wszystkim z posiadania przez zakłady ubezpieczeń udziałów kapitałowych w innych zakładach ubezpieczeń i instytucjach finansowych.

Wykres 24. Struktura wymogu SCR dla zakładów ubezpieczeń działu II wg stanu na 31 grudnia 2019 r.

Źródło: Informacje ilościowe przekazane na żądanie organu nadzoru

4.3. Wskaźniki wypłacalności

■ Wskaźniki wypłacalności w skali sektora

Wskaźniki wypłacalności odnoszące się do minimalnego wymogu kapitałowego (MCR) oraz kapitałowego wymogu wypłacalności (SCR) w skali całego sektora ubezpieczeń według stanu na dzień 31 grudnia 2019 roku kształtują się na poziomie: 649,33% w przypadku minimalnego wymogu kapitałowego (MCR) oraz 233,84% w przypadku kapitałowego wymogu wypłacalności (SCR). W stosunku do stanu na dzień 31 grudnia 2018 roku oba wskaźniki wypłacalności zmniejszyły się: wskaźnik odnoszący się do SCR o 4 pkt proc., zaś wskaźnik odnoszący się do MCR o 29 pkt proc.

Wskaźniki wypłacalności sektora na poziomie: 649,33% (MCR), 233,84% (SCR)

Tabela 6. Wskaźniki wypłacalności zakładów ubezpieczeń

Pozycja	Dział I			Dział II			Ogółem		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019
Wskaźnik wypłacalności (SCR)	320%	311%	294%	227%	208%	207%	256%	238%	234%
Wskaźnik wypłacalności (MCR)	902%	878%	812%	649%	589%	572%	734%	678%	649%

Źródło: Dane i informacje do celów wypłacalności (wg Wypłacalność II) – Kwartalne formularze sprawozdawcze zawierające dane ilościowe

Współczynnik wypłacalności wyznaczony jako stosunek odpowiednich dopuszczonych środków własnych ponad wymóg kapitałowy⁵ na dzień 31 grudnia 2019 roku wyniósł dla działu I – 292,79%, dla działu II – 206,56%.

⁵ Wymóg kapitałowy odpowiada sumie po poszczególnych zakładach ubezpieczeń wyższej z wartości: kapitałowy wymóg wypłacalności (SCR) oraz minimalny wymóg kapitałowy (MCR).

Spis tabel

<i>Tabela 1. Zakłady ubezpieczeń działu I o największych udziałach w rynku (mierzonych wielkością składki przypisanej brutto) w 2018 i 2019 r.</i>	<i>7</i>
<i>Tabela 2. Zakłady ubezpieczeń działu II o największych udziałach w rynku (mierzonych wielkością składki przypisanej brutto) w 2018 i 2019 r.</i>	<i>10</i>
<i>Tabela 3. Kształtowanie się wybranych wskaźników rentowności w 2019 r.</i>	<i>22</i>
<i>Tabela 4. Aktywa zakładów ubezpieczeń (w mld zł) w 2018 i 2019 r.</i>	<i>23</i>
<i>Tabela 5. Pasywa zakładów ubezpieczeń (w mld zł) w 2018 i 2019 r.</i>	<i>26</i>
<i>Tabela 6. Wskaźniki wypłacalności zakładów ubezpieczeń</i>	<i>36</i>

Spis wykresów

<i>Wykres 1. Składka przypisana brutto w latach 2014-2019 (w mld zł)</i>	6
<i>Wykres 2. Struktura składki przypisanej brutto z ubezpieczeń bezpośrednich działu I w latach 2014-2019</i>	8
<i>Wykres 3. Dynamika składki przypisanej brutto w poszczególnych grupach działu II w 2018 i 2019 r.</i>	10
<i>Wykres 4. Struktura składki przypisanej brutto z ubezpieczeń bezpośrednich działu II w latach 2014-2019</i>	11
<i>Wykres 5. Odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto w latach 2014-2019</i>	12
<i>Wykres 6. Struktura odszkodowań i świadczeń wypłaconych brutto według grup ubezpieczeń działu I w latach 2014-2019</i>	13
<i>Wykres 7. Struktura odszkodowań i świadczeń wypłaconych brutto według typów ubezpieczeń działu II w latach 2014-2019</i>	14
<i>Wykres 8. Kształtowanie się wskaźnika szkodowości na udziale własnym w poszczególnych grupach działu II w 2018 i 2019 r.</i>	15
<i>Wykres 9. Koszty działalności ubezpieczeniowej w latach 2014-2019 (w mld zł)</i>	16
<i>Wykres 10. Kształtowanie się wskaźnika kosztów akwizycji w latach 2014-2019</i>	17
<i>Wykres 11. Kształtowanie się wskaźnika kosztów administracyjnych w latach 2014-2019</i>	18
<i>Wykres 12. Wynik techniczny w latach 2014-2019 (w mld zł)</i>	19
<i>Wykres 13. Wynik techniczny wg grup ubezpieczeń działu I w latach 2014-2019</i>	20
<i>Wykres 14. Wynik techniczny wg grup ubezpieczeń działu II w latach 2014-2019 (w mld zł)</i> ...	21
<i>Wykres 15. Wynik finansowy netto w latach 2014-2019 (w mld zł)</i>	22
<i>Wykres 16. Suma bilansowa w latach 2014-2019 (w mld zł)</i>	23
<i>Wykres 17. Struktura lokat z pozycji B bilansu działu I w latach 2014-2019</i>	24
<i>Wykres 18. Struktura lokat z pozycji B bilansu działu II w latach 2014-2019</i>	25
<i>Wykres 19. Kapitały własne zakładów ubezpieczeń w latach 2014-2019 (w mld zł)</i>	27
<i>Wykres 20. Udział inwestorów zagranicznych w kapitale podstawowym zakładów ubezpieczeń wg stanu na 31 grudnia 2019 r.</i>	28
<i>Wykres 21. Struktura rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto działu I w latach 2014-2019</i>	29
<i>Wykres 22. Struktura rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto działu II w latach 2014-2019</i>	30

Wykres 23. Struktura wymogu SCR dla zakładów ubezpieczeń działu I wg stanu na 31 grudnia 2019 r...... 33

Wykres 24. Struktura wymogu SCR dla zakładów ubezpieczeń działu II wg stanu na 31 grudnia 2019 r...... 35

KNF

KOMISJA
NADZORU
FINANSOWEGO

URZĄD KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO
ul. Piękna 20
00-549 Warszawa

tel. (48) 22 262 50 00
fax (48) 22 262 51 11
e-mail: knf@knf.gov.pl

www.knf.gov.pl